

LA IMPORTÀNCIA DE TREBALLAR LA CONSCIÈNCIA FONOLÒGICA EN L'ETAPA D'EDUCACIÓ INFANTIL.

**Es coneixen els beneficis o pel contrari és l'eterna
oblidada?**

TREBALL FINAL DE MÀTER DE PSICOPEDAGOGIA
Àmbit de millora de la pràctica educativa. Educació inclusiva.
UNIVERSITAT OBERTA DE CATALUNYA

Anna Sabater Paco
Tutora: Glòria Martí

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	5
2. JUSTIFICACIÓ	7
3. MARC NORMATIU	8
4. MARC TEÒRIC	11
4.1 La importància de l'estimulació dels processos lectors a educació infantil.	11
4.2 La consciència fonològica	12
4.3 Relació entre la consciència fonològica i la dislèxia.....	14
4.4 Recuperació de la dislèxia	16
4.5 Investigacions recents.....	17
4.6. Aportacions a la societat i l'ètica professional.....	18
5. PLANTEJAMENT DEL PROBLEMA	21
5.1 Concretar i contextualitzar	21
5.2 Objectius del treball	21
6. PLANTEJAMENT METODOLÒGIC	23
6.1 Disseny i tipus d'investigació	23
6.2 Context.....	23
6.3 Mostra i participants	24
6.4 Instruments de recollida d'informació.....	25
6.5 Procediment d'anàlisi de dades.	26
6.6. Temporització	26
7. ANALISIS DE RESULTATS	27
7.1 Recollida de dades	27
7.2 Tractament i codificació de la informació	27
7.3 Anàlisi de dades.....	27
8. DISCUSSIÓ, CONCLUSIONS I SUGGERIMENTS	43
8.1 DISCUSSIÓ	43
8.2 CONCLUSIONS.....	49
8.3 Limitacions, suggeriments i propostes de millora.....	53
8.4 Perspectives de futur o prospectiva de la investigació.....	54
9. BIBLIOGRAFIA	56
ANNEXOS.....	59

ÍNDIX DE TAULES

Taula 1 Característiques de la mostra	25
Taula 2 Temporització del procés	26
Taula 3 Formació dels docents mostra d'investigació.....	28
Taula 4 Anàlisi d'instrument de l'entrevista 2, 3, 4, 5, 6, i 7	38
Taula 5 Anàlisi d'instrument de l'entrevista 8 i 9	40
Taula 6 Anàlisi d'instrument de l'entrevista 10, 11, 12 i 13	41

ÍNDIX DE FIGURES

Figura 1 Sexe dels participants	28
Figura 2 Edat dels participants	28
Figura 3 Ítem 2.1	29
Figura 4 Ítem 2.2	30
Figura 5 Ítem 2.3	30
Figura 6 Ítem 2.4	31
Figura 7 Ítem 2.5	31
Figura 8 Ítem 2.6	32
Figura 9 Ítem 3.1 i 3.2.....	33
Figura 10 Ítem 3.3	33
Figura 11 Ítem 3.7	34
Figura 12 Ítem 3.7.1	34
Figura 13 Ítem 3.4	35
Figura 14 Ítem 3.5	36
Figura 15 Ítem 3.8	36
Figura 16 Ítem 3.9	37
Figura 17 Ítem 3.10	38

RESUM

En el present estudi s'investiga la importància de treballar la consciència fonològica així com dels seus beneficis en l'etapa d'educació infantil. Es realitza a partir d'enquestes a nou mestres de dues escoles públiques, situades a la Garriga i Sant Pere de Ribes. Tanmateix, s'ha donat veu a dues logopedes expertes en el camp de la reeducació, a partir d'entrevistes, per tal de conèixer l'opinió professional, els beneficis i la importància del treball en consciència fonològica per la recuperació de la dislèxia. Per tant, s'investiga com es treballa la consciència fonològica a l'escola i també des de l'òptica experta. Les dades analitzades indiquen que des de l'escola se li dona importància i els/les mestres coneixen i reconeixen els beneficis que té, però també es detecten algunes febleses. La investigació explica com ho treballen, com ho avaluen i la importància de la detecció precoç dels signes d'alarma en dislèxia. Les logopedes entrevistades remarquen la importància d'establir una correcta base en la C.F amb alumnes amb dislèxia i neurotípics, esmentant els múltiples beneficis.

Paraules clau; Consciència fonològica, beneficis, Educació Infantil, dislèxia, drets d'infants, educació inclusiva.

ABSTRACT

The study investigates the importance of working on phonological awareness in early childhood education, based on surveys of nine teachers from two public schools, located in La Garriga and Sant Pere de Ribes.

Two speech therapists who are experts in the field of re-education have been interviewed with the goal of knowing their professional opinion, the benefits and the importance of the work in phonological awareness for the recovery of dyslexia. Therefore, the research investigates how phonological awareness is worked on in school and from an expert perspective.

The data analyzed indicate that the school attaches importance to it and the teachers know and recognize its benefits but some weaknesses are also identified. The research explains how they work, how they evaluate it and the importance of early detection of alarm signs in dyslexia.

The interviewed speech therapists emphasize the importance of establishing a correct basis in CF to dyslexic and neuropathic students by mentioning the multiple benefits.

Keywords: Phonological awareness, benefits, Childhood Education, dyslexia, children's rights, inclusive education

1. INTRODUCCIÓ

La temàtica d'aquest treball gira entorn a la consciència fonològica, la importància i els beneficis que comporta un treball sistemàtic per crear la base per l'aprenentatge posterior de la lectura.

El treball en consciència fonològica s'inicia a cycle infantil, l'objectiu és fomentar l'habilitat per percebre, identificar i manipular el so (fonema) amb el corresponent grafema (PRODISCAT). Aquesta habilitat permet al nen/a identificar i manipular els sons de la parla. (Garriga, 2003).

Les investigacions assenyalen la importància de crear una bona base des de l'escola per repercutir positivament en l'aprenentatge de la lectoescriptura que s'inicia al primer cycle d'educació primària. És a dir, els nens i nenes que tenen consciència dels fonemes es mouen amb més facilitat en l'aprenentatge de la lectura i, a l'inrevés, els nens que no tenen consciència dels fonemes presenten un alt risc de fracassar en l'aprenentatge de la lectura. (Garriga, 2003).

És cert, que cada cop se li dóna més rellevància a la consciència fonològica (en endavant CF) com a entrenament per la lectoescriptura, apartant mètodes repetitius i rígids que s'utilitzaven antigament a l'escola. Però, aquesta investigació neix de la pregunta següent; des de l'escola es comprenen els múltiples beneficis que acompanyen a la realització d'activitats de CF en els nens i nenes? O segueix sent oblidada pels/les mestres d'infantil? En aquest treball es dóna resposta als interrogants que giren entorn al treball de la CF avui en dia, com ho treballen des de l'escola, si els mestres tenen consciència dels beneficis, quines activitats realitzen a l'aula, com ho avaluen i que hi recullen d'aquesta avaluació. Per tant, l'objectiu del present treball és investigar si els i les mestres d'educació infantil coneixen dels múltiples beneficis que té treballar la consciència fonològica dins de l'aula o segueix sent l'eterna oblidada. Tanmateix, per ampliar informació sobre la consciència fonològica s'ha donat veu a experts del camp de la reeducació, per tal de conèixer l'opinió professional del treball en la consciència fonològica, també es pretén conèixer, des d'una altra perspectiva els beneficis en C.F i investigar si és important per la millora dels nens/es amb dislèxia.

Per tant, s'ha conegut l'opinió de professionals experts, dues logopedes que treballen amb alumnes amb dificultats de l'aprenentatge, per conèixer el punt de vista sobre el treball de la consciència fonològica, la importància en l'aprenentatge, els beneficis, com ho treballen i altres opinions.

La primera part d'aquest treball, consta d'un recull d'informació en la temàtica, a partir de la lectura i l'estudi d'investigacions científiques i literatura de referència. En el marc teòric, es pot veure una síntesi que ajuda a entendre la importància de la CF, el valor de treballar-la en edats primerenques, els beneficis, el desenvolupament en infants amb o sense dificultats de l'aprenentatge lector i la renovació pedagògica que s'ha realitzat des de l'escola en aquest àmbit.

Seguidament, es presenten els objectius de la present investigació, la metodologia emprada així com les eines dissenyades per a l'assoliment dels objectius proposats. A continuació es duu a terme l'anàlisi de les dades obtingudes per a continuar amb la

discussió i les conclusions de la investigació. Finalment s'aborden les limitacions amb les quals ens hem trobat així com les propostes de futur o prospectiva que es plantegen després d'aquesta investigació.

2. JUSTIFICACIÓ

Aquest treball, és fruit de la motivació personal de l'autora en millorar l'aprenentatge de la lectura en els infants tant amb dificultats d'aprenentatge referides al desenvolupament lector, com aquells infants amb un desenvolupament lector neurotípic.

Durant els anys que la investigadora ha treballant amb nens/es amb dificultats de l'aprenentatge, ha detectat la importància de l'assoliment aprenentatges previs en la lectura per tal de crear una base que posteriorment influirà i ajudarà a adquirir amb més facilitat l'aprenentatge lector. A la consulta psicopedagògica on treballa, s'atenen sobretot alumnes que tenen dificultats per aprendre a llegir o a escriure, la majoria d'ells/d'elles posteriorment tindran un diagnòstic en dislèxia, però al llarg de la seva experiència ha comprovat que la detecció i el treball en la consciència fonològica ajudarà en el grau del diagnòstic, l'autoestima i la motivació per seguir aprenent.

A partir els múltiples cursos de formació en el camp de la dislèxia i d'intervenció per fomentar les habilitats lectores, investigadors com Cuetos, 2019, Rello, 2018, Ramus, 2014 o Garriga, 2003, recolzen fermament la importància de treballar la consciència fonològica, tant per aquells casos més greus en què es parla d'un trastorn específic com la dislèxia, com en aquells altres on simplement els nens i nenes presenten dificultats passatgeres en l'habilitat lectora. Es parteix sempre de la base del treball sistemàtic en la consciència fonològica. Autores com, Fernández, Llopis, Marcos (2017) especifiquen que és essencial treballar en l'etapa preescolar per crear una correcta base lectora. Els autors, ho anomenen "mètodes d'ensenyament preescolar", en els que la intervenció és a partir d'exercicis en consciència fonològica, exercicis de llenguatge, exercicis perceptius- motors i d'estimulació mental, entre d'altres.

Per tant, a partir de les investigacions que remarquen la importància del treball en la consciència fonològica, l'autora de la investigació, té el propòsit de conèixer si es dona la importància que es mereix a la CF, en l'etapa d'educació infantil. Tanmateix, per ampliar informació i donar-li valor al treball en la consciència fonològica, s'han realitzat unes entrevistes a professionals experts, per investigar si són importants aquestes activitats i quins són els beneficis.

3. MARC NORMATIU

En aquest apartat, s'exposa un seguit d'informació rellevant, plantejant la legislació vigent, es dona una visió de la posició actual sobre la normativa i el seu contingut dels següents apartats; llei d'educació vigent, educació infantil, currículum, educació inclusiva i dislèxia.

A continuació s'exposa la informació rellevant a través de la legislació vigent a Catalunya, associada als objectius de la present investigació.

Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació (LOE) modificada per la LOMCE.

En aquesta llei fonamenta que l'educació és un dret per a tothom.

Llei 12/ 2009, de 10 de juliol, d'Educació.

La llei actual vigent és una llei orgànica estatal aprovada el 6 d'abril del 2006. La llei regula l'ensenyament a diferents trames d'edat en l'educació a Espanya. El 28 de novembre del 2013, es modifica parcialment amb l'aprovació de la LOMCE. Entre els objectius prioritaris de la llei es pretén que el Servei d'Educació de Catalunya atengui a la diversitat i les necessitats educatives i promogui la inclusió educativa. El nostre treball està enfocat a observar com es treballa la C.F des de l'escola, per tant, és bàsic conèixer la llei actual vigent.

A l'article 82, s'especifica que el projecte educatiu de cada centre ha d'incloure els elements metodològics i organitzatius necessaris per atendre adequadament els alumnes amb trastorns de l'aprenentatge o de comunicació que puguin afectar l'aprenentatge. Afegeix que l'Administració educativa ha d'establir, protocols per a la identificació dels trastorns de l'aprenentatge o de comunicació i l'atenció metodològica adequada. En el present treball es parla de la dislèxia, encara que es faci des de la detecció a l'escola en l'etapa d'educació infantil, és important assenyalar que l'escola catalana vetlla per una escola inclusiva.

ARTICLE 52 DE LA LLEI 12/2009 D'EDUCACIÓ.

Informa que el currículum comprèn els criteris d'avaluació, d'acord amb l'article 56.8, durant l'educació infantil, l'avaluació del desenvolupament personal i de l'aprenentatge.

El currículum d'educació infantil, permet al centre educatiu un ample marge d'autonomia. Per tant, és l'equip directiu i el centre educatiu qui decidirà, quina metodologia utilitza per complir amb el currículum proposat.

En l'objectiu nº 9 del currículum d'educació infantil de segon cicle, se cita "Desenvolupar habilitats de comunicació, expressió, comprensió i representació per mitjà de llenguatge corporal, verbal, (...) iniciar el procés d'aprenentatge de la lectura i l'escriptura. En l'article, no fa cap menció a cap terme en consciència fonològica. Remarca que en el transcurs de l'etapa d'educació infantil els infants iniciaran el procés d'aprenentatge de la lectura i escriptura, però no cita cap aspecte de com fer-ho. Per tant, es podrà conèixer en les preguntes de la l'O.E. 1.3 "Analitzar les activitats destinades a la C.F que es realitzen a educació infantil", quins són els mètodes que utilitzen, tot hi que cada centre educatiu disposi d'autonomia, és interessant veure si utilitzen la C.F per a fomentar el procés d'aprenentatge de lectura i escriptura.

DECRET 181/2008, de 9 de setembre.

En el decret, s'estableix l'ordenació de l'ensenyament del segon cicle d'educació infantil, etapa estudiada en la present investigació. En el decret es fa una descripció dels principis bàsics que han de regir el segon cicle d'infantil. S'explica la finalitat i dóna orientacions organitzatives i metodològiques. En l'article 3, exposa la importància de que centres educatius i famílies cooperin per garantir la qualitat dels infants. La comunicació a l'escola amb els diferents agents que hi participen també s'analitzarà en un dels objectius de la investigació, sobretot pel que a agents externs (professionals experts). Per entendre l'etapa on s'emmarca la investigació cal conèixer que l'etapa d'educació infantil té uns principis bàsics en els quals tots els i les mestres es guien.

ORDRE EDU/484/2009, de 2 de novembre.

En l'Ordre s'explica el procediment i també els documents i requisits formals del procés d'avaluació del segon cicle de l'educació infantil. S'anomena els criteris d'avaluació de l'educació infantil. Molt lligats a l'assoliment de les capacitats que es treballen en l'etapa d'educació infantil. És del nostre interès, ja que en l'O.E. 1.2 "Esbrinar si els docents d'educació infantil, porten a terme un treball sistemàtic en C.F" es realitzen preguntes destinades a com avaluen la C.F a l'aula.

A continuació es coneix la normativa vigent enfocada a l'educació inclusiva i més detalladament als trastorns de l'aprenentatge, lligat al segon objectiu general (O.G.2) "Investigar els beneficis de treballar la C.F en alumnes amb dislèxia, segons els professionals experts", per tant, és necessari conèixer que la dislèxia és un trastorn de l'aprenentatge que està reconegut i esmentat en la normativa vigent educativa a Catalunya.

El Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu (DOGC núm. 7477, de 19.10.2017)

El Decret 150/2017, de 17 d'octubre, desplega la Llei 12/2009 d'educació i dóna continuïtat a les actuacions desenvolupades pel Departament d'Ensenyament basades en els principis d'inclusió.

En el capítol II, "atenció educativa a l'alumnat" inclou deu articles en què es detallen, en primer terme, les mesures i els suports per a l'atenció dels alumnes que permeten organitzar els recursos i la intervenció educativa i, en segon terme, la detecció i l'avaluació de les necessitats educatives de suport educatiu i el pla de suport individualitzat per respondre-hi. S'observa que el sistema educatiu inclou a als/les infants amb dificultats de l'aprenentatge, on se situaria la dislèxia, trastorn que se cita en la investigació.

La Resolució ENS/1544/2013, de 10 de juliol, de l'atenció educativa a l'alumnat amb trastorns de l'aprenentatge (DOGC núm. 6419, de 17.7.2013)

Article 1 "Objecte i àmbit d'aplicació" especifica que l'alumnat amb trastorn de l'aprenentatge (TA) té dret a mesures de suport educatiu específic en els centres educatius des del segon cicle de l'educació infantil, fins a l'Educació Secundària Obligatòria, també al batxillerat i a la formació professional inicial i ensenyaments de règim especial.

En l'article 2 "l'alumnat" es puntualitza quin tipus de trastorns de l'aprenentatge hi ha, concretant "alumnes amb trastorns que afecten a la lectura, escriptura, habilitats

matemàtiques, amb inici a la infància i implicacions significatives per a l'aprenentatge escolar" que és el que fa referència aquesta investigació. Els TA com la dislèxia, interfereixen en la vida escolar de l'alumne, provocant que el seu rendiment acadèmic estigui per sota de les seves capacitats, de la mateixa manera poden dificultar les relacions amb els companys, repercutir negativament en la seva autoestima i en les relacions familiars.

En l'article 3 "Principis d'actuació educativa amb alumnat amb TA" especifica la importància de la detecció primerenca, aquesta investigació li dona molta importància en la detecció des dels primers signes d'alarma en educació infantil que es detecten en les dificultats de processament fonològic. Aquestes dificultats es manifesten com una condició permanent, si bé van evolucionant al llarg de les diferents etapes educatives.

4. MARC TEÒRIC

La fonamentació teòrica d'aquest treball s'extreu de documents formals proporcionats del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. Alhora, s'ha cercat articles, documents i investigacions científiques a través de la biblioteca de la Universitat Oberta de Catalunya, Dialnet, Redinet, Google Acadèmic i Base de dades de l'Educational Evidence Portal (EEP).

Les paraules clau que s'han cercat han estat: Consciència fonològica, beneficis, educació infantil, dislèxia, drets d'infants, educació inclusiva.

S'han trobat un gran nombre d'investigacions relacionades amb la consciència fonològica, la importància i la relació amb la dislèxia. Malgrat això, poques on es pugui valorar si les escoles li donen importància al treball en la consciència fonològica.

Els documents, articles i investigacions científiques escollides són recents, és a dir, s'ha utilitzat els criteris de no seleccionar documents més antics a deu anys. Per tant les investigacions escollides s'emmarquen entre l'any 2010 i l'any 2020, prioritzant les més recents. D'altra banda, s'ha donat valor, a els/les autors /es rellevants i amb major impacte i coneixement sobre el tema, per exemple, l'autora Enriqueta Garriga que és un referent en consciència fonològica a Catalunya.

A continuació es presenten les aportacions documentals més rellevants sobre la temàtica pertinent a la present investigació, per tal de facilitar la lectura, el marc teòric està dividit en quatre blocs; la importància de l'estimulació dels processos lectors a l'educació infantil, la consciència fonològica, la relació entre la C.F i la dislèxia i per últim, la recuperació de la dislèxia.

4.1 La importància de l'estimulació dels processos lectors a educació infantil.

Molts països de la Unió Europea orienten les seves polítiques educatives a millorar la qualitat de l'atenció a la primera infància, entenen que invertir en l'etapa d'educació infantil és una garantia que actua com a eina afavoridora de l'èxit escolar. Per tant ens adonem que l'etapa d'educació infantil, no és irrellevant per l'aprenentatge dels infants. Així doncs, el Consell de la Unió Europea dona arguments per tal d'invertir en l'educació en la primera infància. Explica que l'educació infantil amb alt nivell de qualitat ofereix beneficis a curt i llarg termini, beneficis com; l'èxit en l'aprenentatge al llarg de la vida, l'adquisició del llenguatge, la integració social i el desenvolupament personal (Generalitat de Catalunya, 2016). Les autores Buri i Wasilewska-Gregorowicz ho explicaven amb les següents paraules "La infància no és merament una fase preparatòria per al futur, sinó una etapa de la vida amb uns valors i una cultura propis, conformada igualment per infants i adults". (Generalitat de Catalunya, 2016). Per últim, és important citar que la UNSECO, va tirar endavant un moviment mundial anomenat "Educación para Todos" per donar una educació bàsica i de qualitat a tots els nens, joves i adults, celebrada a Jomtien (Tailàndia) en 1990, fomentant que el context escolar permetés un desenvolupament qualitatiu per a tots els alumnes.

L'educació infantil és l'etapa que s'imparteix als infants de zero a sis anys. S'organitza en dos cicles de tres cursos cadascun, primer cicle (0-3 anys) i segon cicle (3-6 anys). El present treball va únicament dirigit al segon cicle, ja que la consciència fonològica, s'inicia a partir dels quatre anys.

En l'actualitat l'escola té, en relació a l'ensenyament de la lectura, objectius diferents i complementaris: l'objectiu principal és aconseguir alfabetitzar al més alt nivell de la població, fomentant l'interès i el gust per la lectura per tal que sigui una pràctica habitual per a qualsevol persona. Per tant, actualment no tan sols ens plantejem com s'ha d'ensenyar a llegir, sinó també quan i sota quines condicions fer-ho (Garriga, 2018).

L'infant viu en un món envoltat de lletres, la curiositat innata dels infants el porta a preguntar-se quina utilitat tenen, per tant, a partir de la canalització de l'interès s'inicia un procés de descoberta i comprensió del codi escrit, en l'educació infantil es treballa la base per la posterior adquisició d'habilitats lectores, ja que un cop adquirida, és una de les principals eines de la comunicació (Generalitat de Catalunya, 2012).

Tal com expliquen Bartl-Pokorny, 2013; Berget y Sandnes, 2015; González-Castro, Rodríguez, Álvarez i Núñez 2014; Vagge i Cavanna 2015 per l'adquisició de la lectura, es necessiten uns processos previs, com habilitats perceptives, cognitives i inclús socials. És essencial crear una correcta base pre-lectora a partir de la C.F, ja que la manca o dificultats en la lectura, generalment suposa tenir dificultats en els estudis i rendiment escolar, ja que el canal que més s'utilitza a l'escola és l'escrit. (Garriga, 2003).

Els processos lectors previs en l'aprenentatge de llegir i escriure, són uns exercicis que fomenten l'escola activa per adonar-nos que una paraula està composta per diferents sons, síl·labes, rimes, per detectar les similituds, les diferències, el nombre d'ordre i els sons de la parla. Aquestes activitats poden resultar difícils quan el nivell fonètic de la parla no es relaciona de forma clara o directa amb el nivell fonèmic. Amb tot, és aquest darrer nivell fonèmic el que perseguim perquè és la consciència dels fonemes el que permet als nens i nenes entendre com funciona l'alfabet, i entendre això és fonamental aprendre a llegir i a escriure (Cases, 2015).

4.2 La consciència fonològica

La **consciència fonològica**, és la capacitat de percebre i manipular els sons de la parla o **fonemes**. (Cuetos, Soriano i Rello; 2019). També es defineix com la sensibilitat o la consciència explícita de l'estructura fonològica de les paraules en una llengua. Concretament, implica l'habilitat per notar, pensar o manipular els sons individuals en les paraules (Garriga, 2003).

Aquesta consciència de la qual parlen Garriga i Cuetos et al. és la que ens permet entendre com el llenguatge oral es pot dividir, de diverses maneres, en unitats més petites i com aquestes unitats es poden manipular, és a dir com es pot dividir el llenguatge en paraules, les paraules en síl·labes i les síl·labes en sons o fonemes. Identificar auditivament i manipular els sons jugant, permet confegir i crear diferents combinacions unes amb significat conegut i altres no alhora que ajuda als infants a entendre i a predir l'estructura del llenguatge. Els científics han descobert que els humans processen la informació fonològica en la parla sense que sigui necessari ser conscients dels cadascun dels fonemes individuals. No obstant això, per aprendre a llegir es requereix que els nens i nenes siguin conscients dels fonemes com a segments individuals i aquesta tasca és la que fomenta la C.F.

Si es detalla més l'explicació de la C.F, s'ha d'explicar que un fonema és la unitat de so més petita en llenguatge que pot produir diferències en el significat. (Garriga, 2003). Dues paraules es poden diferenciar en només un fonema, per exemple; pala, bala. El nostre sistema auditiu ha de realitzar la complexa tasca d'identificar els fonemes (Cuetos, Soriano i Rello; 2019). En català, les paraules, estan compostes de cadenes de fonemes que permeten als parlants crear totes les paraules que puguin, només hi ha trenta- cinc sons de la parla. (Garriga, 2003).

Els beneficis de la pràctica en la C.F són els que portaran a l'adquisició de l'aprenentatge lector amb els alumnes que ho practiquin. L'escola, en l'etapa d'educació infantil canalitza l'aprenentatge a partir d'activitats, aquestes habitualment són activitats curtes però diàries (Garriga, 2018) per tal d'anar adquirint l'habilitat progressivament, a partir d'una metodologia de jocs. Aquestes activitats lúdiques, alguns autors les defineixen com exercicis d'entrenament, on els beneficis recauen en, una millora de la capacitat metalingüística, fomentar l'atenció, l'escolta activa, memòria de treball, d'entre altres habilitats. Els autors Llach, Cicres i Ribot (2015), ho comparen les activitats de consciència fonològica com un entrenament de comes previ abans de començar una excursió.

En els últims anys, s'ha detectat una renovació pedagògica, ja que el projecte educatiu té per objecte allunyar-se dels aprenentatges rígids i memorístics i s'apropar-se a metodologies més vivencials, centrades en el desenvolupament de l'infant i respectant-lo. Per tant, el terme consciència fonològica, ha tingut ressò a l'escola en els últims anys. Així doncs, autors com Chard i Osborn (1998) afirmen que la pràctica ben planificada té una influència molt significativa en l'aprenentatge de la lectura i escriptura (Garriga, 2003). Les escoles treballen la consciència fonològica a partir d'exercicis dirigits a crear unitats fonològiques, per exemple; sil·labejar o comptar síl·labes. La microhabilitat que la consciència fonològica que esdevé el millor predictor de la lectura és la consciència fonètica, s'incentiva a partir de treballar amb els sons, per exemple si «Digues quins sons hi ha a la paraula *granota*». La resposta consistiria a anomenar-ne els sons de manera aïllada: «[g] [r] [ə] [n] [ɔ] [t] [ə]». (Llach, Cicres i Ribot, 2015)

Per tal de clarificar en què consisteixen les activitats de consciència fonològica, a continuació s'expliquen algunes d'elles; dir quina paraula és més llarga que l'altre, treure o substituir sons, buscar paraules que continguin algun so concret, dir paraules amb un nombre determinat de fonemes, fer rimes o separar les paraules per síl·labes (López, 2019). Fer exercicis purs de consciència fonològica, vol dir practicar exercicis de sons, sense lletres (Llach, *et al*, 2015). Per tant, no es tracta d'escriure-les, és l'exercici manipulatiu, És un treball completament auditiu i és previ a l'ensenyament de la correspondència so- grafia (PRODISCAT, 2012). La recerca ha demostrat que els exercicis graduals de consciència fonològica tenen un efecte sobre les capacitats de lectura fins als 6 o 7 anys. L'autor, Adams, (1990) verifica que posseir una bona consciència fonològica prediu una bona mecànica lectora (Llach, *et al*, 2015) Un estudi dels autors Defior i Tudela (1994) va concloure que l'increment dels nivells de la consciència fonològica amb infants amb un desenvolupament típic, millora la lectoescriptura.

Aquest estudi va observar que la pràctica de les habilitats de consciència fonològica, repercuteix positivament en l'habilitat lectora els infants, els participants eren 132 infants de 7 escoles diferents (Rentero, 2019).

4.3 Relació entre la consciència fonològica i la dislèxia.

En aquest apartat s'explica la correlació entre la dislèxia (dificultat específica de l'aprenentatge) i la consciència fonològica. Ja que es vol conèixer si els i les mestres d'educació infantil, detecten els signes d'alarma propis de la dislèxia a partir de l'avaluació de les activitats en la C.F. Per tant, important conèixer quina relació hi ha entre la consciència fonològica (C.F) i la dislèxia. D'altra banda la lectura i la comprensió entre la relació entre la C.F i la dislèxia, permetrà al lector entendre posteriorment el l'O.G 2 " Investigar els beneficis de treballar la C.F en alumnes amb dislèxia, segons les professionals expertes".

Inicialment cal explicar que, la dislèxia és un trastorn específic de l'aprenentatge de la lectura de base neurobiològica. (Generalitat de Catalunya, 2012). És el trastorn de l'aprenentatge més estudiat. S'explica com una dificultat inesperada per adquirir la lectura, que presenten alguns infants amb intel·ligència, motivació i escolarització adequada (Generalitat de Catalunya, 2012), per tant, són subjectes amb un desenvolupament cognitiu normal, que no presenten alteracions sensorials.

La dislèxia està situada dins d'un marc més genèric anomenat DEA (Dificultats específiques d'Aprenentatge) tal com es va contemplar en el National Joint Committee on Learning Disabilities (NJCLD, 1994). Segons la definició proposada per la NJCLD, Dificultats Específiques d'Aprenentatge és un terme general que fa referència a un grup heterogeni d'alteracions que es manifesten en dificultats en l'adquisició i l'ús d'habilitats, com l'escolta, la parla, la lectura, l'escriptura, el raonament o les habilitats matemàtiques (Jiménez, Guzmán, Rodríguez i Artiles, 2009).

Per tant, els símptomes de la dislèxia es tradueixen en una lectura poc fluida, fonèmica, lenta, costosa, que requereix esforç. També té una repercussió en l'adquisició de l'ortografia i s'especifiquen símptomes associats al diagnòstic, com la dificultat en l'adquisició de seqüències automàtiques, memòria fonològica i accés al lèxic (Garau, 2018).

Les estadístiques afirmen que el grau d'afectació a les escoles és d'un 10 a un 15% de la població escolar (DISFAM, 2017).

Estudis recents han confirmat que la dislèxia té una forta càrrega hereditària, per tant, s'estima que el 40% dels germans i entre el 30% i el 50% dels pares de nens dislèctics també presenten aquest trastorn (Generalitat de Catalunya, 2012)

Per detectar les diferències entre dislèctics i infants sense dificultats, s'investiga a partir d'estudis de neuroimatge, on s'examina els patrons d'activació cerebral durant les tasques de processament fonològic en adults. Tots els nens/es presenten la mateixa disfunció en l'hemisferi esquerre (López, 2007). En general, els estudis neurocientífics, informen que els individus amb dislèxia presenten una disminució de l'activitat (comparats amb els de control) en l'hemisferi esquerre i el còrtex tempo parietal, durant les tasques de processament fonològic, com en el processament visual i auditiu. Aquesta disrupció neurològica s'ha demostrat en una quantitat d'estudis utilitzant diferents metodologies- PET, RM, MEG i electroencefalograma (EEG)- en múltiples tasques i diferents idiomes (López, 2007).

Lligat amb la C.F, els autors Defior i Serrano (2011) expliquen que hi ha relació amb aquells infants que presenten dèficits en el coneixement fonològic i tenen dificultats lectores. Consideren que la base de la dificultat específica de l'aprenentatge

anomenada dislèxia recau en un problema del processament fonològic. Per tant, l'entrenament de la consciència fonològica, és la base de la reeducació dels nens dislèctics. (Generalitat de Catalunya).

Pel que fa el tractament amb base fonològica es podrien considerar formes d'intervenció derivades de la definició de la dislèxia, com especifiquen els autors Lyon, Shaywitz y Shaywitz, (2003) ja que, les dificultades recauen en ; *dificultades en el reconocimiento preciso y fluido de las palabras*, y por problemas de ortografía y de descodificación. Per tant es coneix que les dificultats provenen d'un *déficit en el componente fonológico* del lenguaje que es *inesperado* en relación a otras habilidades cognitivas y condiciones de enseñanza dadas en el aula (Ripoll i Aguado, 2016).

Per aprendre a llegir correctament és necessari que els nens i nenes desenvolupin l'anomenada consciència fonològica, com s'ha referenciat anteriorment, els infants adquireixen aquestes capacitats aproximadament cap a l'edat dels quatre anys. Es pot saber si un infant a adquirit l'habilitat de la consciència fonològica, quan sap "explicar els sons d'aquesta paraula" (Generalitat de Catalunya).

Les investigacions han demostrat que és aquesta habilitat la que permetrà que l'infant desenvolupi un aprenentatge lector hàbil, més que el nivell d'intel·ligència. Per tant, es destaca la importància de treballar en activitat de consciència fonològica, per crear una bona base lectora (Garriga, 2003). Els autors, Kirby, Parrila i Pfeiffer (2003) , expliquen que la consciència fonològica té una relació forta amb les habilitats de descodificació i és predictiva en les primeres etapes d'adquisició de la lectura.

Si l'alumne que està aprenent a llegir no disposa dels mecanismes de conversió de grafema- fonema, tindrà problemes per llegir de manera ràpida i precisa noves paraules, paraules inventades o pseudoparaules, també tindrà dificultat per formar representacions ortogràfiques de les paraules que ja coneix (Castejón, González-Pumariega y Cuetos, 2011).

Per tant, la pràctica d'activitats a l'aula en consciència fonològica ajudada a crear una bona base per l'inici de la lectura, però també s'utilitza com a eina en la detecció i la intervenció davant les dificultats en l'aprenentatge, vetllant per assegurar l'alfabetització i el progrés de tot l'alumnat (Garriga i Sala, 2015).

A partir dels estudis científics que s'han esmentat anteriorment, es dona valor a l'observació de l'habilitat que els nens i nenes tinguin a la C.F, ja que dona una informació que podria ser útil per alertar d'una possible dislèxia. Per tant, l'habilitat de la Consciència fonològica és un poderós predictor de les diferències individuals en l'aprenentatge de la lectoescriptura (Garriga, 2002).

La dislèxia no es pot diagnosticar fins al 3r curs d'educació primària (PRODISCAT, 2012), ja que en aquesta edat ja s'ha establert les bases. Treballar per un diagnòstic precoç en la dislèxia és valuós per millorar en les dificultats pròpies, els experts exposen que inclús es pot disminuir el nombre de nens/es dislèctics en les etapes escolars si se segueixen metodologies actives i lúdiques que dediquin atenció als aprenentatges sensoperceptius i motrius propis de l'edat (Fernández, *et al*, 2017).

Tanmateix, en l'etapa d'educació infantil, ja es poden detectar alguns dels signes d'alarma. Dels dos als sis anys, es poden observar si es presenten dificultats com; errors fonètics i fonològics en els llenguatge expressiu, dificultat en manipular fonemes (contar, ometre, afegir, cercar), dificultats en memoritzar i reproduir rimes, dificultats en aprendre lletres, associar fonemes amb grafemes, unir els sons amb les paraules i/o dificultats en aprendre seqüències, com dies de la setmana o contar,

dificultats en la denominació (colors, dibuixos, lletres, números). També és molt important conèixer si hi ha antecedents familiars de dislèxia (Garau, 2018)

4.4 Recuperació de la dislèxia

Un cop diagnosticada la dislèxia, els professionals especialitzats porten a terme un treball específic en la recuperació. És interessant conèixer com es treballa, ja que l'O.G 2 de la present investigació, té per objecte investigar els beneficis de treballar la consciència fonològica en alumnes amb dislèxia, segons els/les professionals experts/es.

Els treballs localitzats que es porten a terme combinen l'entrenament en les habilitats fonològiques en el coneixement de les lletres i la pràctica de la lectura, aquest mètode està àmpliament recolzats per la investigació (Ripoll i Aguado, 2016).

En la forma d'organitzar les intervencions, estudis recents, han destacat que el mètode més eficaç són les tutories individuals i el treball en petits grups, especialment en grups cooperatius (Ripoll i Aguado, 2016).

Els autors, Scammacca, Vaughn, Roberts, Wanzek y Torgensen (2007) han demostrat que les intervencions escolars de llarga durada són beneficioses pels alumnes amb dificultats en la lectura, són millors quan es realitzen activitats dirigides a l'entrenament de les habilitats fonològiques i la descodificació, la lectura guiada, exercicis d'escriptura i la pràctica d'estratègies en la comprensió de la lectura (Ripoll i Aguado, 2016).

No obstant, investigacions han remarcat la ineficàcia en altres sistemes. Els mètodes que no tenen un suport científic són: la integració auditiva, l'entrenament auditiu amb suport informàtic, la teràpia visual, les "lentes tintades" l'entrenament perceptiu motor, les tècniques quiropràctiques, la integració sensorial, el mètode Davis el neurofeedback, la musicoteràpia y l'educació musical o les dietes i suplementos alimentaris (Ripoll i Aguado, 2016).

Per tant, com ja s'ha remarcat anteriorment, l'únic mètode recolzat científicament per la millora de la dislèxia, són les intervencions amb base fonològica, centrades en el reforç d'habilitats fonològiques, de descodificació i lingüística (Garau, 2018).

L'autora Wolf (2016) en una investigació valora si els participants que han realitzat una intervenció basada en la intervenció fonològica, freqüència lectora i comprensió han millorat en la descodificació de paraules, tanmateix l'autora es planteja si es mantenen les millores al cap de 5 anys. Els resultats són positius, ja que Wolf, confirma que la intervenció és eficaç i els beneficis es mantenen a la llarga. (Wolf, 2016).

Els estudis han centrat la intervenció en la dislèxia a partir de cinc fases. Les fases s'organitzen a partir de nivells més primerencs a nivells més experts. La primera fase és la intervenció en consciència fonològica, que com bé s'ha explicat durant el present treball, és l'habilitat per accedir i manipular intencionadament els fonemes de les paraules, per tant, les activitats són; canviar lletres o l'ordre de les lletres, treure lletres, picar síl·labes, (Garau, 2018) d'entre altres que s'han anomenat anteriorment.

La segona fase, consisteix a treballar la correspondència grafema- fonema, la diferència entre la primera i la segona, és que en la primera les activitats són de domini

mental i en la segona, hi ha la representació de la grafia. Per tant, en la segona fase, algunes activitats seran; relacionar el so amb el dibuix i el grafema, formar paraules a partir d'unes lletres, lletrejar les paraules, completar la paraula amb la lletra que falti o format paraules a partir de lletres desordenades.

La tercera fase consisteix a treballar activitats de mecànica lectora, l'objectiu és disminuir errors i augmentar la velocitat lectora. Les activitats que s'utilitzen en aquesta fase són la creació de llistats de paraules, tant d'alta freqüència, com de paraules curtes, paraules llargues i paraules inventades, anomenades pseudoparaules (Garau, 2018).

La quarta fase, treballa un enfocament encaminat a treballar la ortografia i l'expressió escrita i l'entonació. Per últim, la cinquena fase, es treballa en estratègies compensatòries com tècniques d'estudi i eines tecnològiques. Aquestes dues últimes fases, es treballen en infants més grans, a partir de 4t o 5è de primària (Garau, 2018). Algunes de les eines tecnològiques que més s'utilitzen per facilitar l'estudi acadèmic són els correctors ortogràfics, els lectors informàtics i audiollibres, calculadores, adaptadors de textos, d'entre altres (Integratek, 2018).

4.5 Investigacions recents

Investigacions recents, sobre la importància que se li dona a l'etapa d'educació infantil a la consciència fonològica ens indiquen que cada cop la consciència fonològica està més present en les aules.

Ho explica l'autora Cases (2015) en l'estudi que realitza en dos escoles catalanes, l'escola Guillem de Mont-rodon i la Vedruna. La primera escola té un model educatiu amb una vessant educativa molt inclusiva, on les famílies són una peça clau. L'escola treballa en un projecte on promocionen el treball de la consciència fonològica. A mesura que els infants van agafant seguretat amb el llenguatge i amb les habilitats de la consciència fonològica, els i les mestres van adaptant les feines. L'autora comenta que l'escola s'ha inspirat en el treball d'Enriqueta Garriga, i sobretot amb la idea d'aprendre jugant.

La segona escola que observa Cases (2015), és Vedruna, una escola privada, una escola, que aposta molt per l'aprenentatge de la lectura i també aposten pel treball en la consciència fonològica. A diferència de l'escola Guillem de Mont-rodon, la Vedruna no té una línia de treball com a escola inclusiva, és a dir, que la metodologia de treballar és més tradicional i fixa. Tanmateix, l'autora especifica que es nota la pressió que les mestres senten perquè els infants arribin a primer de primària amb un bon nivell de consciència fonològica i / o llegint paraules simples, encara que es perdin coses pel camí.

Per altra banda, veiem investigacions que ens indiquen que el nivell de consciència fonològica és baix en el segon cicle d'infants d'educació són multitud, per exemple Palacios Paucar, M. T., i Zamora Quezada, T. M. (2014), en la tesis, investiguen a 76 nens i nenes, amb l'objectiu d'avaluar les seves competències fonològiques. La investigació demostra que el 85% dels infants avaluats es troba a un nivell baix, la capacitat de manipular fonemes va ser la capacitat més baixa, tots els nens/es avaluats van tenir problemes, els mestres d'aquests afirmen haver-ho treballat, però es detecta molta dificultat en l'adquisició de la C.F.

Una altra investigació, realitzada per Correa Medina, E. J.(2011) en la realització de la tesi en “Conciencia Fonológica y Percepción visual en la lectura inicial de niños, Universidad Católica del Perú, Lima-Perú”, va observar que d’una mostra de 197 estudiants de cicle infantil, el 56, 35% obtenia un nivell deficient o baix en la consciència fonològica i que corresponia amb dificultats amb la lectura i escriptura, es a dir, els nens avaluats tenien dificultats en la C.F però també amb processos lectors, d’aquesta manera l’estudi veu una correlació entre la manca i/o dificultat de C.F i l’habilitat lectora.

Els autors Aguayo, Thijs du Puy Olea i Pastor (2015), en la investigació anomenada “la Conciencia Fonológica y velocidad de denominación, en niños con problemas de aprendizaje de lectura” van observar a 35 nens i nenes diagnosticats de dislèxia, per veure si presentaven dificultats en la consciència fonològica. Els resultats demostren com el 77% dels nens va té dificultats en processar pseudoparauls freqüents i el 68,6% pseudoparauls no freqüents. També el 85, 7% presenta lentitud en les activitats de denominació. Es conclou que el els nens amb dislèxia presenten limitacions en la memòria de treball fonològica i consciència fonològica.

Tanmateix, l’autora Segura (2015) investiga sobre les habilitats de consciència fonològica a les escoles observa que els alumnes avaluats, presenten dificultats en aquesta habilitat, per tant s’hauria de treballar habitualment en la pràctica de la consciència fonològica a les aules. Explica “ sería importante indagar si durante la enseñanza de educación inicial se realizaron ejercicios de rimas iniciales y finales, segmentación silábica, conocimiento de letras, integración de fonemas, etc. que permiten el desarrollo de la conciencia”. Recomana a els docents que promocionin programes curriculars que estimulin les activitats segmentació sil·làbica, detecció de rimes, addició sil·làbica, unir fonemes, contar fonemes, d’entre altres, ja que fomenten el procés d’aprenentatge de la lectura cap a cursos següents. (Segura, 2015).

Per últim, citar un estudi portat a terme per Cuetos, 2015 (citat a Carbonell, 2018) en el col·legi San Ignacio de Oviedo, on es va aplicar un programa de C.F en infants de l’etapa d’educació infantil. Aquest programa consistia en que els infants jugaven a partir d’exercicis de C.F i correspondència grafema- fonema. Quan els nens/es de la primera promoció del programa van arribar a 1r de primària es va observar que tenien un major domini en la interpretació i comprensió d’enunciats, també eren més àgils en la resolució de problemes i la motivació acadèmica.

4.6. Aportacions a la societat i l’ètica professional.

Com ja s’ha esmentat anteriorment, el present treball, neix de la motivació de l’autora, arrelada a la seva experiència professional.

La intervenció amb infants amb dificultats de l’aprenentatge i en especial en alumnes amb dislèxia, fa que se li doni una importància al treball sistemàtic en consciència fonològica. L’experiència de l’autora, juntament amb les múltiples investigacions anomenades amb anterioritat, extretes d’ investigacions científiques i literatura recent, realcen els beneficis del treball freqüent en activitats de consciència fonològica, tant amb infants que presentin o no signes d’alarma propis de la dislèxia.

Aquesta investigació realça els beneficis i dóna valor al treball en consciència fonològica. No obstant, en la legislació vigent, no es fa menció de la importància, ni de la pràctica d'aquesta com a base de l'aprenentatge de la lectoescriptura, per tant, deixa a cada escola la llibertat de treballar-ho i com treballar-ho.

En el present treball, es coneix si a l'escola, els mestres de segon cicle d'infantil, coneixen els beneficis de treballar en la consciència fonològica, quines activitats realitzen, si les activitats es porten a terme sistemàticament i com ho avaluen. Amb la informació obtinguda, es detecta si des de l'escola se li dóna el valor que les investigacions li donen, o malauradament és l'eterna oblidada.

Gràcies a la informació obtinguda des dels experts, que treballen des d'una basant especialitzada en les dificultats de l'aprenentatge, es realça els múltiples beneficis de la consciència fonològica. Els professionals ens parlen des d'una experiència enriquidora i des d'una formació constant. Per tant, les logopedes, especialistes en reeducació en processos fonològics, per fer la recuperació de la dislèxia, ens il·lustren de quins són els beneficis de treballar la consciència fonològica en alumnes amb dislèxia, quines activitats i eines utilitzen i el motiu.

Per tant, a partir de les entrevistes, es realçarà la importància del treball en la consciència fonològica dins de l'aula, per crear una base lectora, facilitadora per l'inici al cicle de primària on es treballa amb aquesta competència. Tanmateix, amb la pràctica constant de la consciència fonològica, els mestres poden detectar quins infants poden tenir dificultats d'aprenentatge, específicament dislèxia.

Per últim, es pot detectar quines són les activitats que es recomanen per fer un treball en la consciència fonològica i quins es fan actualment en les escoles. Tanmateix, quins són els registres d'avaluació que s'utilitzen.

Finalment, a tall de resum, es dóna visibilitat al paper de la consciència fonològica a les aules. Invita a conèixer els beneficis de la consciència fonològica amb nens amb un desenvolupament típic i aquells que presenten dislèxia.

L'estudi té una doble repercussió positiva, la primera té relació en veure quin lloc té la consciència fonològica a l'educació infantil i la segona donar-li protagonisme a la consciència fonològica, coneixent la rellevància als múltiples beneficis tant amb infants amb un desenvolupament típic, com aquells en els que hi hagi signes d'arma de dislèxia. Aquest últim serà explicat des d'una basant experta.

Per tal de respectar l'ètica professional de la present investigació s'ha facilitat un consentiment informat, que ha estat firmat pels participants prèviament abans de procedir a la recollida de dades. En el consentiment s'inclouen dues parts: El "Full d'informació als participants", i el "Document de consentiment informat". El document de consentiment informat es conforma per la declaració d'haver rebut la informació sobre el projecte, la voluntarietat de la participació i la possibilitat de retirar-se en qualsevol moment, l'autorització de la utilització de les dades, si escau, i l'apartat de signatures. (Vic, 2020).

En el transcurs de la investigació, s'ha preservat el respecte per les persones participants, la seva autonomia, la confiança i fidelitat científica. Informant en tot moment l'objectiu de la investigació, l'ús de les dades i fent transparent el procés d'investigació, així com solucionant dubtes i qüestions sorgides pels participants. També les garanties de protecció de dades personals i/o professionals en funció de

cada cas. Cal destacar que tots els participants han estat disposats a participar en la investigació, compartint els seus coneixements i explicant les pràctiques a l'aula en C.F.

Per últim, la investigadora ha sigut molt curiosa en la realització de preguntes. Pel que fa a les preguntes de les enquestes dirigides als i les mestres, s'han formulat les preguntes de tal manera que els participants no es sentissin qüestionats, ni jutjats, és a dir, estan centrades a indagar informació per donar resposta als objectius plantejats. Són preguntes referides a les pràctiques que es realitzen a la C.F, sense entrar en opinions personals ni dilemes morals. Pel que fa a les preguntes de les entrevistes, referides a les professionals expertes, també són preguntes per indagar sobre el treball en C.F amb alumnes amb simptomatologia dislèctica o amb un diagnòstic tancat.

5. PLANTEJAMENT DEL PROBLEMA

Cada infant té el seu procés d'aprenentatge, en edats molt primerenques, en detecten dificultats en llegir i escriure i molts dels professionals que treballen en el món de l'educació creuen que és normal i no incentiven aquest aprenentatge. Existeix una evidència científica en remarca la importància en treballar en la consciència fonològica, com a ajuda per promoure l'aprenentatge de processos lectors en els infants. Considero que és essencial conèixer l'opinió i el treball que s'està duent a terme a les aules destinades a la consciència fonològica.

5.1 Concretar i contextualitzar

La present investigació es duu a terme a partir de la informació recollida, a mestres de dues escoles situades a les poblacions de Sant Pere de Ribes i la Garriga, a partir d'enquestes i tanmateix, a dues professionals entrevistades que treballen a un centre multidisciplinari a Vilafranca del Penedès.

A continuació es mostren les preguntes d'investigació que impulsen aquest treball;

- Coneixen els i les docents els beneficis que s'obté del treball en la consciència fonològica?
- Es treballa de manera sistemàtica la consciència fonològica a Educació Infantil?
- Els i les mestres donen importància a treballar la consciència fonològica en aquesta etapa o pel contrari pensen que no és rellevant?
- Els professionals experts en el desenvolupament de l'aprenentatge, com poden ser logopedes, pedagogs i psicopedagogs, veuen la importància de treballar en la consciència fonològica com un punt essencial per combatre les dificultats que es presenten alguns infants amb la lectura?
- Els professionals experts que es dediquen a la reeducació psicopedagògica, treballen la consciència fonològica com a part del tractament, per millorar la simptomatologia amb infants amb dislèxia?

5.2 Objectius del treball

En aquesta investigació s'han plantejat 2 objectius generals (O.G) amb els corresponents objectius específics (O.E) que es detallen a continuació:

OG. 1. Investigar la importància que se li dona a l'etapa a d'educació infantil a la consciència fonològica.

Objectius específics:

O.E. 1.1 Investigar el coneixement que tenen els docents sobre els beneficis de treballar la consciència fonològica en els alumnes d'educació infantil.

O. E. 1. 2 Esbrinar si els docents d'Educació infantil porten a terme un treball sistemàtic en la consciència fonològica

O. E. 1.3 Analitzar les activitats destinades a la consciència fonològica que es realitzen a Educació Infantil

O.E 1.4 Identificar si els mestres d'infantil detecten els signes d'alarma propis de la dislèxia a partir de l'avaluació de les activitats en consciència fonològica.

O.G. 2 Investigar els beneficis que té treballar la consciència fonològica en els alumnes amb dislèxia, segons els professionals experts.

Objectius específics:

O. E 2.1 Identificar quins beneficis veuen els professionals experts en l'ús de les activitats de la consciència fonològica, en infants que presenten simptomatologia dislèctica.

O.E 2.2 Conèixer les activitats que beneficien els alumnes amb simptomatologia dislèctica.

O.E 2.3 Descobrir quines eines s'utilitzen per veure l'evolució positiva en els infants amb simptomatologia dislèctica, que treballen la consciència fonològica com a nucli de teràpia.

6. PLANTEJAMENT METODOLÒGIC

6.1 Disseny i tipus d'investigació

Tenint en compte els objectius proposats, el present estudi, es planteja dur a terme la investigació utilitzant un mètode mixt, que combina la metodologia quantitativa ex-post-facto o no experimental a través de la metodologia d'enquesta juntament amb la investigació fenomenològica, a partir de la informació que s'obté amb les entrevistes qualitatives realitzades als professionals experts.

S'utilitza la metodologia quantitativa, ex-post-facto o no experimental, ja que la investigadora no té cap control en les variables. No coneix com treballen a l'aula les mestres, ni la metodologia que utilitzen ni la importància ni coneixement en l'àmbit de consciència fonològica que posseeixen. S'han recollit les dades a partir de la metodologia d'enquesta, per descriure i comprendre la realitat sobre la consciència fonològica a les aules en les que la mostra escollida treballa.

L'anàlisi qualitatiu, com expressa Riba, permet a l'investigador organitzar les dades, sintetitzar-les i representar-les, també interpretar-les i extreure'n conclusions (Riba, 2010).

L'elecció de la metodologia mixta, en el present treball ha sigut enriquidora, ja que complementa la informació des d'una mirada quantitativa, d'observant fenòmens tal com es donen en el context natural, per analitzar-los i altra banda, en una mirada qualitativa, s'obtenen informacions rellevants que influencien positivament a la importància de treballar la consciència fonològica.

6.2 Context

L'estudi va dirigit als i les mestres d'educació infantil de dues escoles, l'escola 1, situada a la Garriga i l'escola 2, situada a Sant Pere de Ribes.

L'escola 1, està situada al turó de la Muntanyeta de la Garriga, en un lloc geogràficament privilegiat i fora del nucli urbà. L'escola ofereix dues línies a tots els cursos. La població de la Garriga actualment és de 16.227 habitants (Idescat, 2019), el 6,46% dels habitants són de nacionalitat estrangera, el 16,6% són persones majors a 65 anys. La renda bruta anual és de 24.396,96 euros. El nivell socioeconòmic de les famílies és mig.

L'escola 2, està situada al municipi de Sant Pere de Ribes, al costat de la riera del poble. L'escola ofereix dues línies en tots els cursos. La població de Sant Pere de Ribes, a l'any 2018, es registraven 30.568 habitants, el 14,62% d'aquests són persones més grans de 65 anys, amb un 8,56% de taxa migratòria. La renda anual de cada habitant de més de 16 anys es situa en 18.042 euros. La majoria de famílies posseeixen un nivell socioeconòmic mig-baix (Generalitat de Catalunya, 2018).

Les dues escoles formen part de la xarxa d'escoles públiques de Catalunya. Són escoles inclusives i ofereixen servei de SIEI (suport intensiu d'escolarització inclusiva) Ofereixen servei educatiu des de segon cicle d'educació infantil (dels 3 fins als 6 anys) fins a l'últim cicle de primària (dels 6 fins als 12 anys). Són escoles laiques.

Les escoles han estat escollides per les semblances, les dues estan situades en pobles tranquils, són escoles de caràcter públic i laic que tenen l'anomenat Suport Intensiu d'escolarització inclusiva (SIEI).

Pel que fa a les dues professionals expertes, treballen a un centre sanitari privat, ubicat a Vilafranca del Penedès.

Vilafranca del Penedès, és un municipi de la província de Barcelona. L'any 2018, es registraven 40.055 habitants. La major riquesa econòmica és l'elaboració de vins espumosos i cava de la denominació d'origen Penedès. Tot i tenir una població major en comparació a els anteriors municipis. El 13,88% dels habitants són persones de nacionalitat estrangera i el 17,38% persones majors de 65 anys. El 12,87% de la població té un nivell d'estudis baixos.

La renda bruta familiar és de 21.542,88 euros per habitant demés de 16 anys. És a dir el nivell socioeconòmic de les famílies és mig. (Diputació de Barcelona, 2018)

El centre es va fundar l'any 2016. És un centre multidisciplinari que dona resposta i eines a les necessitats dels infants i joves. Hi treballen logopedes, pedagogues, psicopedagogues, psicòlegs/ es, fisioterapeutes i terapeutes ocupacionals.

6.3 Mostra i participants

Els participants del següent estudi són professionals de l'educació; mestres d'educació infantil i professionals experts de la comarca de Barcelona.

Les mestres que han respost a l'enquesta són un total de 9. Són mestres entre 27 anys i 56 anys que actualment estan exercint a escoles públiques, les dues anomenades anteriorment. El 88,9% són dones i el 11,1% restant són homes.

El mostreig que s'utilitza és no probabilístic, de conveniència per facilitat d'accés de la investigadora.

Les 2 professionals expertes que han realitzat l'entrevista són logopedes. La primera professional experta l'anomenarem "logopeda 1" té 35 anys, diplomada en logopèdia, té un màster en neurologopèdia. I un Postgrau en atenció primerenca i família. Fa 13 anys que es dedica al món de la reeducació i actualment té un centre privat a Vilafranca del Penedès.

L'altra logopeda, l'anomenarem "logopeda 2" té 28 anys, és graduada en logopèdia i fa aproximadament 4 anys que treballa en el sector.

Seguidament es pot visualitzar una taula explicativa de la mostra de la present investigació:

Taula 1

Característiques de la mostra

PROFESSIONALS	NÚM. PARTICIPANTS	EDAT
Mestres d'infantil	9	27 – 57
Logopedes	2	28 i 35
Total de la mostra	11	

Nota: Elaboració pròpia

Totes les/els mestres i professionals han participat en l'estudi de manera voluntària i han signant el consentiment informat (Llei Orgànica 3/2018, 5 de desembre) (Annex n^o2).

6.4 Instruments de recollida d'informació

La metodologia emprada per recollir les dades dels subjectes mostra ha estat la metodologia d'enquestes, mitjançant un qüestionari. És *“l'eina que permet als científics socials plantejar un conjunt de preguntes per recollir informació estructurada sobre una mostra de persones emprant el tractament quantitatiu i agregat de les respostes per a descriure la població a què pertanyen o contrastar estadísticament algunes relacions entre les mesures del seu interès”* (Rodríguez-Gómez, 2018 pàg. 59).

S'ha utilitzat la plataforma “Google Forms” per realitzar i passar el qüestionari, ja que és una eina de fàcil ús, gratuïta i de difusió ràpida. Els resultats dels participants queden enregistrats en la mateixa plataforma i facilita procedir al recull i anàlisis dels resultats obtinguts. El qüestionari (annex n^o3) té un total de 22 preguntes, d'aquestes 4 fan referència a dades sociodemogràfiques (1 pregunta és tancada i les altres 3 són obertes) seguidament es fan les preguntes del tema que conforma la investigació, d'aquestes 16 són de resposta tancada i 2 de resposta oberta. Moltes de les preguntes han estat dissenyades a partir de l'escala de Likert. L'escala Likert utilitzada és de quatre punts (Molt / força/ poc/ gens). El temps destinat per completar el qüestionari és d'un màxim de 10 minuts.

Per altra banda, s'ha obtingut informació a partir de l'ús de l'**entrevista** (Annex n^o4) a les 2 logopedes. L'entrevista es va realitzar en el centre, físicament i complint les mesures de seguretat imposades per la Generalitat de Catalunya, davant de la situació actual del COVID- 19.

L'entrevista (annex n^o4) consta de 14 preguntes, plantejades per donar resposta a el segon objectiu general i a els objectius específics d'aquest. És de tipus estructurada, es a dir, les preguntes han estat plantejades i acotades als objectius de la present investigació. El temps destinat per a cada entrevista no ha superat els 30 minuts.

La relació entre els objectius generals, els específics i les preguntes del qüestionari i de l'entrevista es poden observar a la taula de l'annex 5.

6.5 Procediment d'anàlisi de dades.

L'anàlisi de dades quantitatives recollides a través de 18 preguntes, s'ha generat a través d'un full de càlcul d'Excel en què s'ha utilitzat l'estadística inferencial.

D'altra banda, les entrevistes realitzades per les professionals expertes, s'han transcrit i organitzat les respostes d'acord en als objectius plantejats.

Amb la informació obtinguda dels qüestionaris i la recollida a partir de les entrevistes realitzades a les professionals expertes, es crearà una taula comparativa resum per visualitzar quina importància se li dóna des de l'escola a la consciència fonològica i quina importància li donen les professionals expertes, així com els beneficis.

6.6. Temporització

A continuació es presenta el cronograma que mostra les diferents fases realitzades durant la fase de camp de la investigació.

Taula 2

Temporització del procés

FASE	ACTIVITAT	OCT 24- 31	NOV 4- 30	DES 1- 23
1	Escollir i justificar la temàtica			
1	Escollir i justificar tipus d'investigació			
1	Títol del treball			
1	Introducció			
1	Justificació			
1	Plantejament del problema			
2	Marc normatiu			
2	Marc teòric			
3	Marc metodològic			
3	Definició del context			
3	Definició mostra i participants			
3	Selecció instruments			
4	Selecció de participants			
4	Aplicació dels instruments			
4	Recollida de dades			
4	Anàlisi de dades			
4	Discussió i conclusions			

Nota: *Elaboració pròpia*

7. ANALISIS DE RESULTATS

7.1 Recollida de dades

Les dades van ser recollides

Els mestres i les mestres que van participar en l'estudi, van haver d'emplenar prèviament del consentiment informat, assegurant que donaven el seu consentiment pel tractament de dades. Quan obrien el formulari, es mostrava una introducció, on explicava l'objecte d'estudi i es puntualitzava que hi havien d'emplenar el consentiment informat. Quan el/la participant havia realitzat aquest primer pas, podia efectuar l'enquesta, en el cas contrari, la plataforma Google Forms, no deixava contestar les preguntes.

En el cas de les entrevistes a les professionals expertes, al ser presencials, es van portar físicament el consentiment informat i prèviament iniciar en les entrevistes van signar el consentiment.

Les entrevistes estructurades, a les 2 professionals expertes van ser realitzades els dies 10 i 11 de desembre de 2020, al centre on treballen a Vilafranca del Penedès. Per tal de no perdre informació, van ser gravades i posteriorment transcrites.

7.2 Tractament i codificació de la informació

Una vegada que es va disposar de les dades del qüestionari, va ser el moment de procedir a la codificació de la informació.

En l'instrument, la resposta a tots els ítems a excepció de la 3.7, era obligatòria, sent impossible finalitzar el mateix i guardar les respostes sense haver respost a totes les qüestions. Així mateix l'instrument no permetia marcar dues respostes d'un mateix ítem.

Pel que fa a la pregunta 3.7 "Utilitzes algun registre per avaluar les activitats en consciència fonològica" si la resposta era afirmativa, els i les mestres havien de contestar voluntàriament a un subapartat de la pregunta sobre quin registre utilitzaven. Aquesta "subpregunta" és la única que no era obligatòria, ja que no anava dirigida a tots els participants. Per tant, es van perdre valors.

En l'anàlisi de les respostes referides a les preguntes obertes del qüestionari ítems 2.7, 3.7, 3.8 i 3.9, s'han agrupat per categories per tal de poder seguir amb una lectura estadística de les respostes (annex nº1).

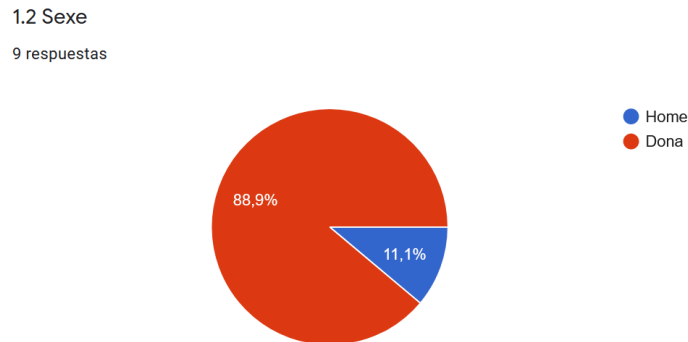
7.3 Anàlisi de dades

Dades sociodemogràfiques:

La mostra d'estudi de mestres va ser de 9 subjectes docents dels dos centres educatius i 2 logopedes dels quals només 9, van realitzar els qüestionaris. D'aquests, 8 van ser de sexe femení i 1 de sexe masculí (Figura 1), tots amb edats diverses que es representen a continuació amb un gràfic estadístic (Figura 2) i per últim es pot conèixer quina formació universitària tenen els participants (Taula 1).

Figura 1

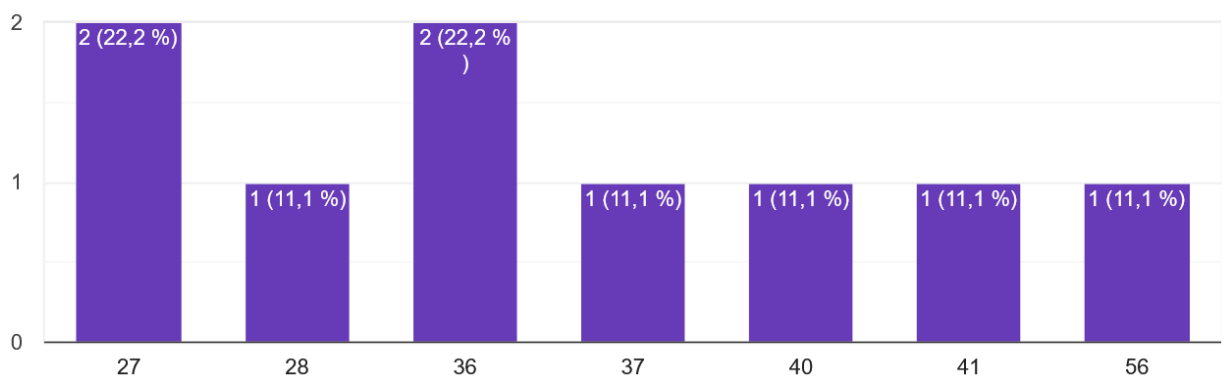
Sexe dels participants

Nota: Elaboració pròpia

Figura 2

Edat dels participants

Nota: Elaboració pròpia

Tots els participants de l'enquesta són mestres. A continuació es detalla les especialitzacions o altres formacions que complementen a magisteri, la informació està extreta de l'ítem 1.3 del qüestionari.

Taula 3

Formació dels docents mostra d'investigació	Número d'enquestats
Mestre d'educació infantil i pedagogia	1
Mestre d'educació infantil. Menció educació especial	1
Mestre d'educació infantil	5
Doble grau en educació primària i infantil	1
Diplomatura en magisteri	1

Nota: Elaboració pròpia.

8.3.1 Anàlisi relatiu als objectius

Anàlisi dels objectius referits al primer objectiu general

Si bé el primer dels objectius generals de l'estudi" va ser:

O.G. 1- "Investigar la importància que se li dona a l'etapa d'educació infantil a la consciència fonològica"

També es van plantejar una sèrie d'objectius específics els resultats s'expressen a continuació:

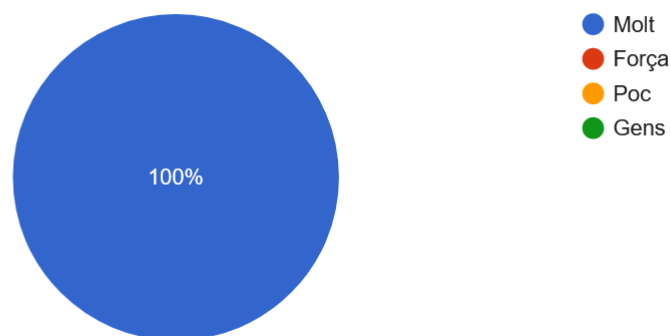
Així doncs, el primer objectiu específic plantejat va ser:

O. E. 1.1 Investigar el coneixement que tenen els docents sobre els beneficis de treballar la consciència fonològica en els alumnes d'educació infantil.

Per a la seva anàlisi s'ha tingut en compte els ítems 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6 i 2.7 del qüestionari, que es detallen a continuació.

Figura 3

Ítem 2.1. Consideren els i les mestres que és important treballar la consciència fonològica a l'aula?

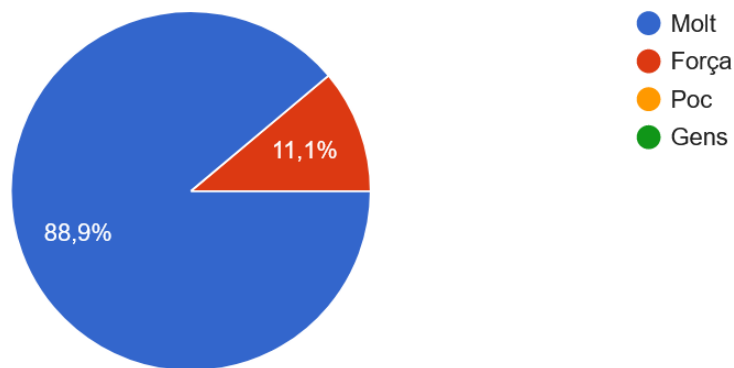

Nota: Elaboració pròpia

La totalitat dels enquestats opinen que és important treballar la consciència fonològica a l'aula.

Figura 4

Ítem 2.2. Els i les mestres creuen que la consciència fonològica té beneficis pels infants?

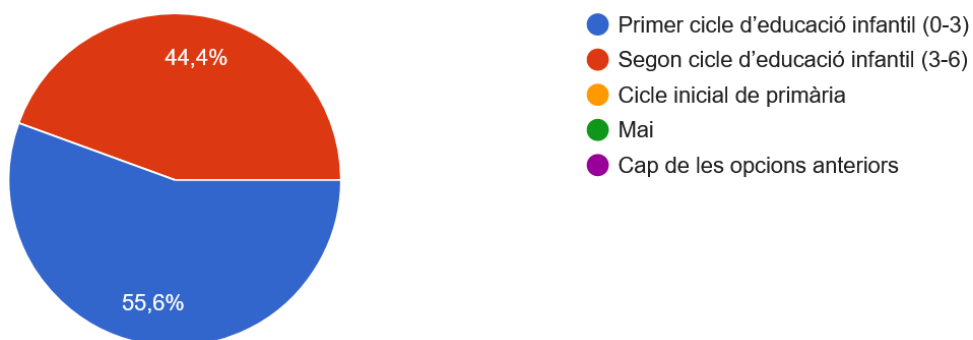

Nota: Elaboració pròpia

En relació si els i les mestres creuen que la consciència fonològica té beneficis en els infants, el 88,9% (n= 8) opina que té molts beneficis pels infants i només un 11,1% (n=1) dels docents enquestats opina que té **força** beneficis. Cap dels enquestats opina que té **pocs** o **gens** beneficis pels infants, per tant, la totalitat dels mestres d'infantil opinen que el treball en la consciència fonològica beneficia als alumnes.

Figura 5

Ítem 2.3. A quina edat creuen els i les mestres que s'han d'iniciar les activitats en la consciència fonològica?

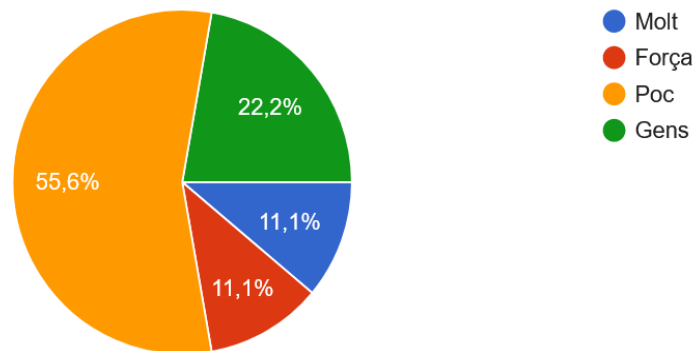
Nota: Elaboració pròpia

Com es pot observar, tots els i les enquestats opinen que les activitats en consciència fonològica s'han d'iniciar abans de l'etapa d'educació primària, abans del 6 anys. La majoria, 55,6% (n= 5) dels enquestats opina que s'ha d'iniciar al primer cicle

d'educació infantil (0-3 anys) i el 44, 4%, (n= 4) opinen que s'ha iniciar al segon cycle d'educació infantil, a l'edat dels 3 als 6 anys.

Figura 6

Ítem 2.4. Els i les mestres consideren que durant el carrera/ diplomatura/ grau universitari van estudiar la consciència fonològica?

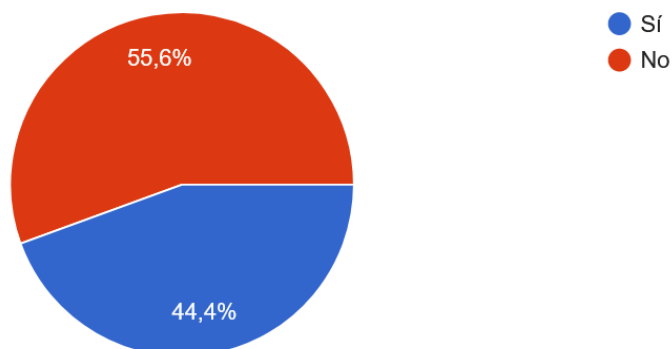

Nota: Elaboració pròpia

Segons els resultats obtinguts podem veure com el 77% (n=8) dels i les mestres, no obtingut formació respecte la consciència fonològica en el la formació universitària. El 55,6% (n=7) especifica que ho van treballar **poc** a la universitat i el 22, 2% (n=2) opina que ho va treballar **gens**. El 22, 2% dels enquestats (n=2) opinen que han rebut formació durant els estudis universitaris, d'aquests , l'11,1% (n=1) diu que va rebre **molta** formació i l'altre 11,1% (n=1) **força** formació .

Figura 7

Ítem 2.5. Els i les mestres d'educació infantil, han cursat alguna formació en consciència fonològica?

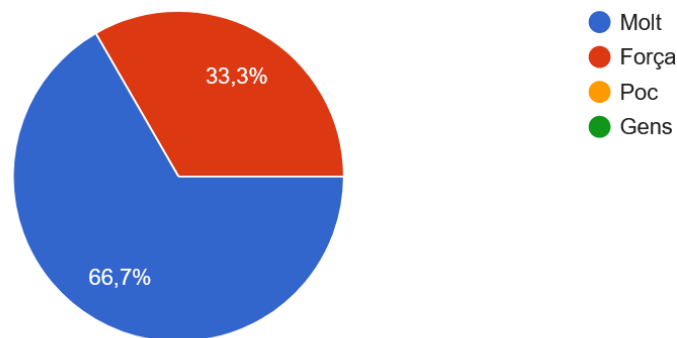
Nota: Elaboració pròpia

A partir de la figura 8, s'observa que el 55,6%, (n=5) **no han cursat** cap formació específica en consciència fonològica i el 44,4% (n= 4) restant **si n'ha cursat** alguna. Són majoria els mestres que ho s'ha format en consciència fonològica.

Figura 8

Ítem 2.6. *Els i les mestres d'educació infantil creuen que el treball en consciència fonològica té una influència significativa en l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura?*

Nota: Elaboració pròpia

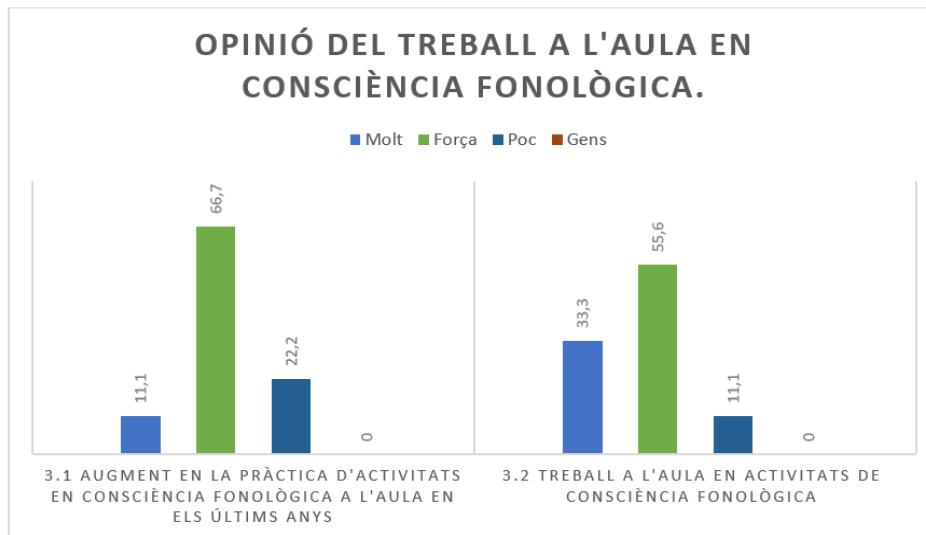
Observem que el 100% dels mestres considera que la consciència fonològica té una influència significativa en la lectoescriptura. Dels participants un 66,7% (n= 6) opina que té **molta** influència i un 33,3% (n=3) opinen que té **força** influència.

O.E. 1.2 Esbrinar si els docents d'Educació Infantil porten a terme un treball sistemàtic en la consciència fonològica.

Per a la seva anàlisi s'han tingut en compte els ítems 3.1, 3.2, 3.3 i 3.7 del qüestionari que es detallen a continuació.

Figura 9

Ítem 3.1 Els i les mestres d'educació infantil, durant els anys d'experiència professional, creuen que ha augmentat la pràctica en les activitats de consciència fonològica?. 3.2 Els i les mestres actualment treballen en les activitats en consciència fonològica?

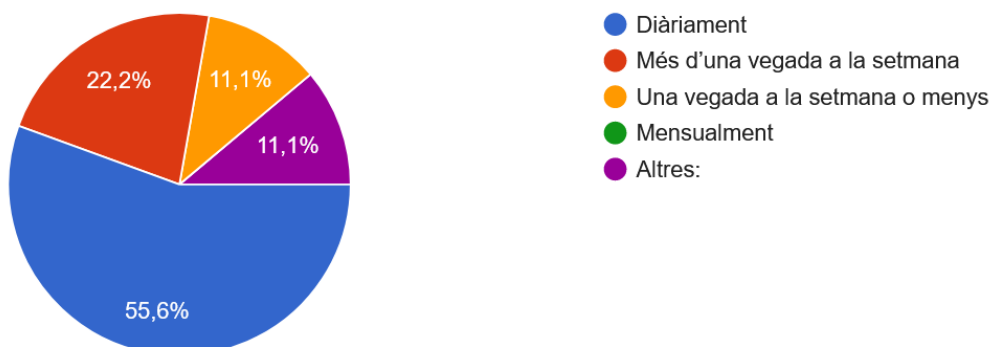

Nota: Elaboració pròpia

En la figura 10, s'observa l'opinió del treball a l'aula en C.F. En l'ítem 3.1, el 66,7% (n=6) opinen que hi ha hagut **força** augment de la pràctica de les activitats en C.F a l'aula en els últims anys, el 22,2% (n=2) opina que hi ha hagut **poc** augment i per últim el 11,1% (n=1) valorà que ha augmentat **molt**. En l'ítem 3.2, el 55,6% (n=5) opinen que treballen **força** en activitats en C.F, el 33,3% (n=3) treballen **molt** i el 11,1% (n=1) hi treballen poc.

Figura 10

Ítem 3.3 Amb quina freqüència els i les mestres d'educació infantil treballen la consciència fonològica?

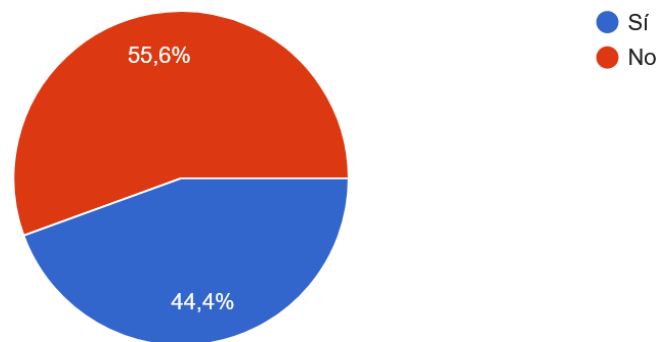

Nota: Elaboració pròpia.

Com s'observa a la figura 11, el 55,6% (n=5) treballen la consciència fonològica **diàriament**, per altre banda, observem que el 22,2% (n=2), ho treballen **més d'una vegada** a la setmana. L' 11,1% (n=1) ho treballa **una vegada a la setmana o menys** i el o la participant que tria l'opció "**d'altres**", explica que ho fa depenent del grup i les seves dificultats. Cap dels participants de l'estudi marca l'opció de "**mensualment**", doncs el 77,8% dels participants ho treballen més d'una vegada a la setmana o diàriament.

Figura 11

Ítem 3.7. Els i les mestres d'educació infantil, utilitzen algun registre per avaluar les activitats en consciència fonològica?

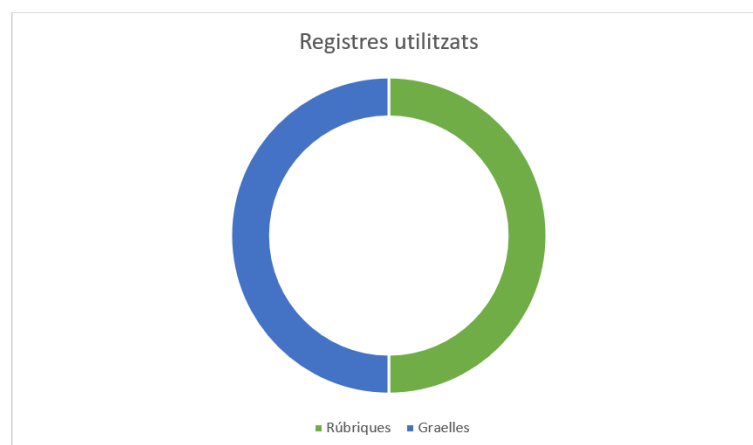

Nota: Elaboració pròpia

Observem que la gran majoria dels i les mestres enquestats **no utilitzen** cap registre l'avaluació, són el 55,6%, (n= 6). En canvi els 44,4% (n=4) restant **sí utilitza**.

Figura 12

Ítem 3.7.1 Quins registres d'avaluació utilitzen els i les mestres en consciència fonològica?

Nota: Elaboració pròpia

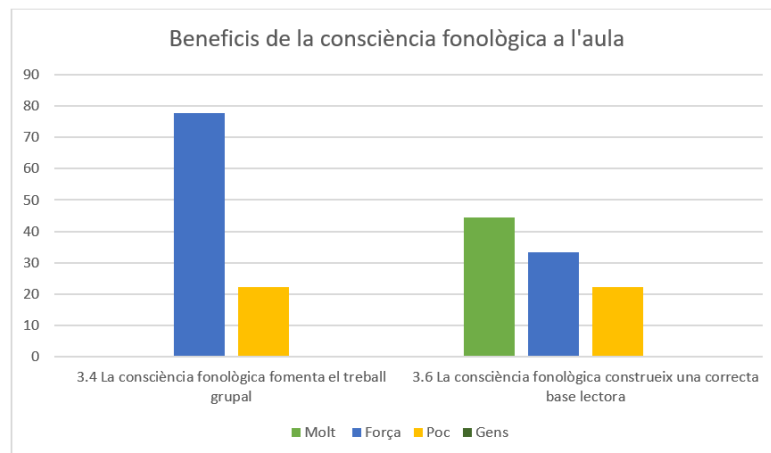
En la figura 13, es detalla quins registres d'avaluació s'utilitzen . Aquest ítem (3.7.1), només s'havia de completar en el cas que utilitzessin un registre d'avaluació. Observem com la meitat utilitza **graelles** d'avaluació i l'altre meitat utilitza **rúbriques**.

O.E. 1.3 Analitzar les activitats destinades a la consciència fonològica que es realitzen a l'etapa d'educació infantil.

Per a la seva anàlisi s'ha tingut en compte els ítems 3.4, 3.5, 3.6 i 3.8 del qüestionari (annex 3) que es detallen a continuació.

Figura 13

Ítem 3.4. Les activitats a l'aula fomenten el treball grupal? I ítem 3.6. Els i les mestres han pogut observar com a partir de la consciència fonològica els nens i nenes construeixen una correcta base lectora?

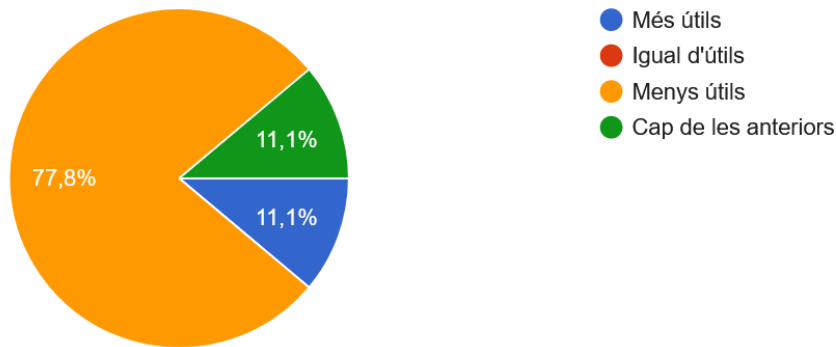
Nota: Elaboració pròpia

Observem que en l'ítem 3.4, amb relació a la consciència fonològica i el treball grupal a l'aula, el 77,8% (n=7) opinen que les activitats en consciència fonològica fomenten **força** el treball grupal i el 22,2% (n=2) opinen que ho fomenten **poc**.

Observem en l'anàlisi de l'ítem 3.6, que 44,4% (n=4), opinen que la consciència fonològica proporciona **molt** una correcta base lectora, mentre que el 33,3% (n=3) diuen que **força** i els 22,2% (n=2) opinen que no han pogut observar com la consciència fonològica construeix una bona base lectora. Per tant, el 77,7% les i els mestres opinen afirmativament que les activitats en consciència fonològica influeixen positivament a construir una correcta base lectora.

Figura 14

Ítem 3.5. Els i les mestres, consideren que els mètodes tradicionals per aprendre a llegir són més útils / menys útils o igual que les activitats en consciència fonològica?

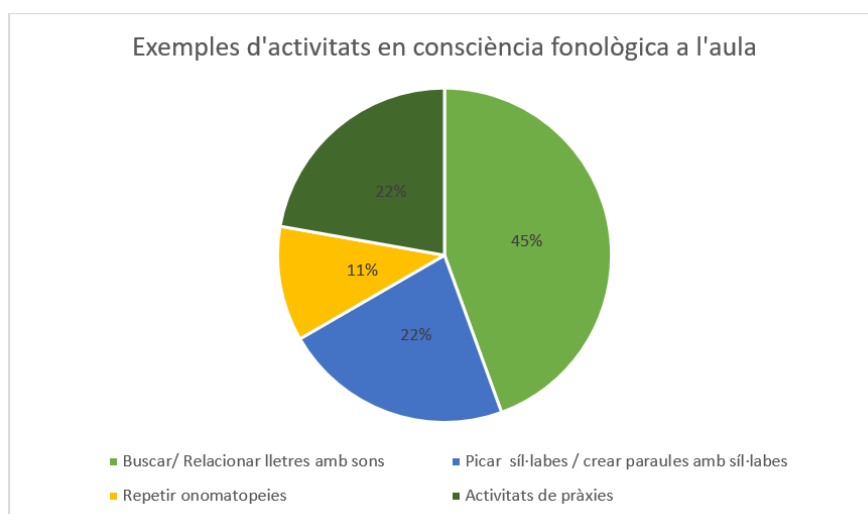

Nota: Elaboració pròpia

Observem que 77,8% (n=7) opinen que els mètodes tradicionals per aprendre a llegir són **menys útils** que els enfocats als de la consciència fonològica. Només 11,1% (n=1) participant opina que el mètodes tradicionals **són més útils**, per últim 11,1% (n=1) **no esta d'acord** en cap de les respostes proposades.

Figura 15

Ítem 3.8. Quines són les activitats que utilitzen a l'aula en consciència fonològica els i les mestres?

Nota: Elaboració pròpia.

A partir de l'anàlisi de la pregunta 3.8 (pregunta oberta) s'ha agrupat les 9 respostes dels enquestats.

Observem que el 45% (n=4) dels enquestats utilitzen activitats com “buscar i relacionar lletres amb sons, a partir d’objectes, noms dels companys, països, etc” també, “buscar paraules que comencin per la lletra...A”. Seguidament utilitzen “activitats de picar síl·labes o crear paraules amb síl·labes”, així ho expliquen el 22% (n=2) juntament obtenen el mateix percentatge les “activitats de pràxies”. Per últim amb el percentatge més petit, El 11% (n=1) indica que utilitza activitats de “repetir onomatopeies”

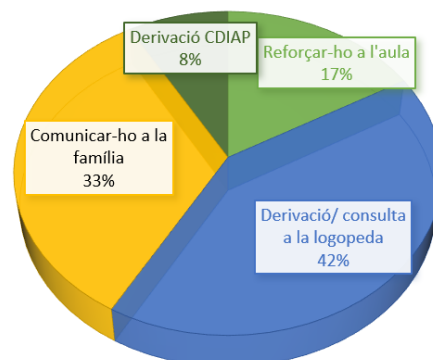
O.E. 1.4. Identificar si els / les mestres d’Educació Infantil detecten els signes d’alarma propis de la dislèxia a partir de l’avaluació de les activitats en consciència fonològica.

Per a la seva anàlisi s’ha tingut en compte els ítems 3.9, 3.10 i 3.11 del qüestionari (annex 2) que es detallen a continuació.

Figura 16

Ítem 3.9. Quan els i les mestres detecten que algun nen/a presenta dificultats en l’adquisició de la consciència fonològica, que acostumen a fer?

ACTUACIÓ DAVANT DE NENS I NENES AMB EN L’ADQUISICIÓ DE LA CONSCIÈNCIA FONOLÒGICA

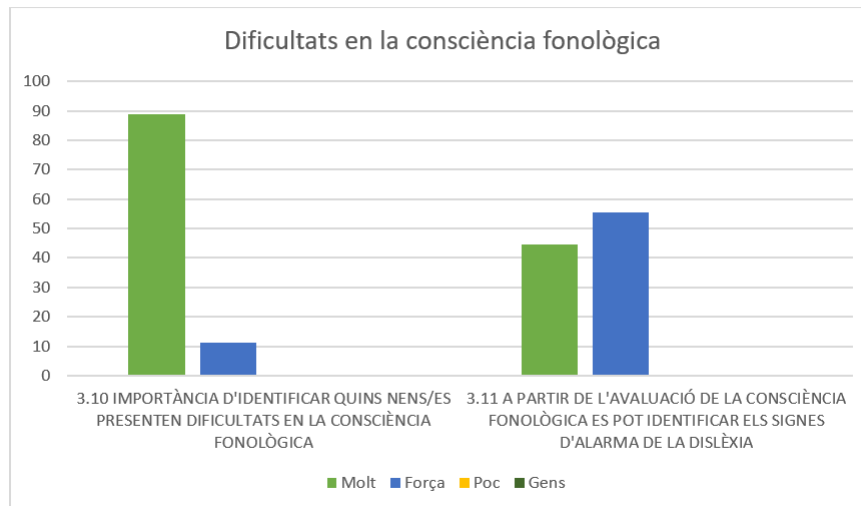
Nota: Elaboració pròpia

Aquesta pregunta era oberta, per tan, els i les mestres podien explicar com ho fan.

Moltes de les respostes van ser múltiples. Per exemple una de les enquestades comenta “ Comentar-ho amb la logopeda i amb la família”. S’han transcrit totes les respostes i s’han categoritzat (annex 1). Per tan, observem com la figura de la logopeda és important per aquests casos, també els i les mestres tendeixen a comunicar-ho a la família (33%), seguit de treballar-ho a l’aula, a partir d’activitats i recursos específics (17%) i per últim fer la derivació al CDIAP (8%).

Figura 17

Ítem 3.10 És important identificar quins nens i nenes tenen dificultats en les activitats de la consciència fonològica per els i les mestres? I 3.11 Consideren els i les mestres que a partir de l'avaluació de les activitats en consciència fonològica, es poden identificar els signes d'alarma de la dislèxia?

Nota: Elaboració pròpia

Segons les dades aportades pels mestres, 88,9% (n=8) expliquen que és **molt** important identificar quines nens/es presenten dificultats en la consciència fonològica. Només l'11,1% (n=1) considera que és **força** important.

En la identificació dels signes d'alarma de la dislèxia, a partir de l'avaluació de les activitats en consciència fonològica, el 55,6% (n=5) opinen que és pot identificar **força** i el 44,4% (n=4) restant opinen que es pot identificar **molt**.

Totes les opinions són molt afavoridores, ja que cap dels enquestats marca l'opció de "poc o gens".

O.G.2 Investigar els beneficis de treballar la consciència fonològica en alumnes amb dislèxia, segons els professionals experts

O.E.2.1 Identificar quins beneficis veuen els professionals experts en l'ús de les activitats de la consciència fonològica

Per a la seva anàlisi s'han tingut en compte els ítems de l'entrevista realitzada a les dues logopedes expertes (annex nº4), les respostes de les quals es detallen i analitzen a continuació:

Taula 4

<i>Instruments</i>	<i>Ítems/ preguntes</i>
Entrevista	2, 3, 4, 5, 6, i 7

Nota: Elaboració pròpia

Pregunta 2:

Creus que és important la consciència fonològica? Per què?

Ambdues opinen que és molt important i afirmen que és la base de la lectoescriptura.

- *L1: comenta que és un precursor molt important juntament amb el llenguatge oral per l'aprenentatge de la lectura i escriptura.*
- *L2: explica que l'evidència científica avala que les intervencions basades en la C.F milloren l'aprenentatge lector”.*

Pregunta 3:

Quines són les etapes o edats on es pot treballar la consciència fonològica? Per què?

Ambdues opinen que l'etapa essencial és en tot el cicle d'educació infantil, però dependrà del cas.

- *L1: explica que si no s'ha assolit o es detecta una manca, es pot treballar en tota la primària, ja que és important assolir aquesta habilitat.*
- *L2: purament es pot portar a terme des del curs de P-5 fins a 5è o 6è de primària, sempre prioritzant el cicle d'infantil.*

Pregunta 4:

Quins beneficis té treballar la consciència fonològica en educació infantil?

Ambdues afirmen que és la base per obtenir una correcta habilitat lectora.

- *L1: Els permet identificar i conèixer els fonemes de forma aïllada, seqüenciada i després això farà que també identifiquin millor les paraules escrites, també a entendre les relacions entre fonemes, grafemes o grafies.*
- *L2: beneficiarà l'aprenentatge de la lectoescriptura, ja que estableix la base del processament fonològic, necessari per a l'adquisició de les habilitats lectores*

Pregunta 5:

Consideres que actualment, La CF, es treballa poc a les escoles?

Opinen que poc a poc es va treballant més a les escoles.

- *L1: Opina que abans es treballava poc. Creu que moltes vegades hi ha pressa perquè els infants aprenguin a llegir i a escriure.*
- *L2: Considera que el canvi es gràcies a les darreres evidències científiques, on es considera que treballar el processament fonològic comportarà una millor habilitat per a l'adquisició de la lectura.*

Pregunta 6:

Amb nens i nenes que tenen dislèxia, utilitzeu activitats de consciència fonològica durant la reeducació?

Ambdues expliquen que sempre valoren les dificultats de l'alumne, l'edat i el perfil d'habilitats i dificultats, però gairebé sempre ho treballen.

- L1: es programa una seqüència d'objectius d'intervenció per a l'abordatge terapèutic.
- L2: sobretot en edats inicials.

Pregunta 7:

Quins beneficis proporciona treballar la consciència fonològica amb els nens /es amb dislèxia?

Ambdues expliquen que la C.F fa que s'hi fixin més amb les paraules, enriquir l'ortografia, el lèxic, l'atenció i la lectura (reduint els errors).

- L1: Juntament amb la C.F s'ha de treballar aspectes de precisió i velocitat lectora (fluïdesa).
- L2: Comenta que la C.F es treballa com un joc fet que té múltiples beneficis.

O.E. 2.2. Conèixer les activitats que beneficien els alumnes amb simptomatologia dislèctica

---

Taula 5

<i>Instruments</i>	<i>Ítems/ preguntes</i>
<i>Entrevista</i>	<i>8 i 9</i>

Nota: Elaboració pròpia

Pregunta 8:

Quines activitats són les que més utilitzeu per treballar la consciència fonològica?

Ambdues expliquen activitats que formen part de la C.F totes les activitats que expliquen són a partir de la manipulació de fonemes.

- L1: Li dona importància a la seqüència, iniciant per les més simples i progressivament anar ampliant la dificultat (les rimes, consciència lèxica, sil·làbica i fonèmica).
- L2: explica activitats més concretes (buscar paraules que comencin, tinguin o acabin per un so o síl·laba, comptabilitzar en nombre, d'entre altres que es poden trobar a l'annex 6 i 7).

Pregunta 9:

En totes les sessions de reeducació en dislèxia, feu activitats de consciència fonològica?

Ambdues afirmen i puntualitzen que ho prioritzen al cicles inicials.

- L1: Intenta dedicar-li una estona a cada sessió, però valora quin nivell està el nen o nena, també explica que amb els/les alumnes de cicle superior ho treballa però no és la prioritat.
- L2: Afirma que ho treballa a cada sessió remarcant les etapes inicials.

O.E. 2.3 Descobrir quins eines s'utilitzen per veure l'evolució positiva en els infants amb simptomatologia dislèctica, que treballen la C.F com a nucli de teràpia.

Taula 6

<i>Instruments</i>	<i>Ítems/ preguntes</i>
<i>Entrevista</i>	<i>10, 11, 12, 13</i>

Nota: Elaboració pròpia

Pregunta 10:

Com mesureu que els alumnes amb dislèxia van assolint l'habilitat en consciència fonològica?

Ambdues utilitzen registres o graelles:

- L1 a partir d'una rúbrica
- i L2 de forma més subjectiva.

Pregunta 11:

Cada quant de temps reviseu les millores amb el registre?

Ambdues coincideixen i ho fan trimestralment.

- La L2 afegeix que a més realitza una coordinació amb família i escola per comunicar-ne l'evolució

Pregunta 12:

Coneixeu alguna eina universal per fer-ho?

- La L1 ho fa a través de vàries (PECO, DST-J, segmentació fonèmica) ja que, segons ella, no n'hi ha una de sola que avaluï tots els aspectes.
- La L2 no en coneix cap

Pregunta 13:

Us acostumeu a coordinar amb els centres per contrastar l'evolució? Cada quant?

Ambdues destaquen la importància de la coordinació amb centre i famílies per a dur a terme un bon treball terapèutic.

- La L1 ho fa a l'inici de curs i si s'escau amb més freqüència
- La L2 no precisa la freqüència i només destaca la importància de la coordinació.

8. DISCUSSIÓ, CONCLUSIONS I SUGGERIMENTS

Durant el procés d'investigació s'ha pogut obtenir i analitzar informació relacionada amb els objectius plantejats. A continuació es detalla la discussió d'aquestes dades així com les conclusions a les quals s'ha arribat en aquesta recerca.

8.1 DISCUSSIÓ

8.1.1- En relació a les preguntes d'investigació

Pel que fa a la primera pregunta:

- *Coneixen els i les docents els beneficis que s'obté del treball en la consciència fonològica?*

S'observa com tots i totes els i les participants opinen que la C.F és molt important (n=8) o força (n=1) la C.F, també consideren que té molts beneficis, no obstant això, quan se'ls hi pregunta per si la C.F té una influència significativa en l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura, el 66,7% dels/les participants consideren que té molta influència, però el 33,3% restant ho consideren força, per tant hi ha un percentatge important dels participants que hi veuen relació, però no tanta com per puntuar el màxim (molta), per tant genera dubte, sobre si coneixen la importància que té la C.F en l'aprenentatge de la lectura i escriptura. Les professionals expertes, referencien contínuament que la C.F és la base de la lectoescriptura i que és essencial treballar-la en l'etapa d'educació infantil, per tant, s'observa que els i les mestres entrevistats/es expressen que hi ha beneficis, però en canvi no hi ha concordança quan es pregunta pel benefici més important ; la relació entre la C.F i la lectoescriptura.

D'acord amb la segona pregunta plantejada

- *Es treballa de manera sistemàtica la consciència fonològica a Educació Infantil?*

Es pot observar com només el 55,6% dels i les mestres treballen diàriament en C.F i el 22,2% ho fa mínim un cop a la setmana. Sumant aquestes dues dades favorables, el 77,8% dels enquestats ho treballen setmanalment. Les logopedes, han donat molta importància a la C.F en l'etapa d'educació infantil i expliquen que elles amb nens amb simptomatologia dislèctica ho intenten treballar cada sessió, prioritzant si són nens en edats primerenques. Per tant, responent a la pregunta, és treballa, però poc més de la meitat dels enquestats ho fa de manera sistemàtica.

La següent pregunta feia referència a:

- *Els i les mestres donen importància a treballar la consciència fonològica en aquesta etapa o pel contrari pensen que no és rellevant?*

Tots i totes els enquestats opinen que el treball en C.F és important treballar-ho abans d'entrar a primària. El 55,6% considera que s'ha de treballar en la primera etapa d'educació infantil, és a dir dels 0 als 2 anys i el 44,4% creu que s'ha d'iniciar al segon

cicle d'educació infantil, de 3 a 6 anys. Les professionals expertes consideren que es pot iniciar a partir del 4 anys. Aquesta resposta, juntament amb les activitats que han explicat els /les mestres enquestats/des, ens indiquen que hi ha una confusió de quines són les activitats en C.F. Les activitats més treballades són les de relacionar o buscar lletres amb sons (45%) activitats pròpiament de correspondència grafema-fonema que es realitzen amb nens i nenes de major edat o pel contrari, activitats de repetició d'onomatopeies (11,1%) o activitats de pràxies (11,1%) que corresponen a activitats molt simples que es poden realitzar a l'escola bressol (0-2anys) però que no corresponen a la C.F, per tant es pot detectar una confusió en el concepte de C.F. Només el 22% dels i les enquestades comenta que treballa amb activitats de C.F.

La penúltima pregunta feia referència a:

- *Els professionals experts en el desenvolupament de l'aprenentatge, com poden ser logopedes, pedagogs i psicopedagogs, veuen la importància de treballar en la consciència fonològica com un punt essencial per combatre les dificultats que es presenten alguns infants amb la lectura?*

Tal com s'ha vist en les entrevistes a les logopedes expertes, ambdues creuen que la C.F és l'eix en l'adquisició de l'aprenentatge lectoescriptor. Comenten que és essencial construir una bona base al cicle infantil, abans que els nens i nenes iniciïn l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura, però que si durant aquesta etapa no s'ha realitzat, s'ha fet erròniament o es detecten dificultats s'ha de treballar fins que s'assoleixi. Esmenten que s'ha de treballar sempre, amb nens i nenes que presentin mancances lectores, però també amb els que cursen un aprenentatge normalitzat. Comenten que els infants milloren pel que fa a la lectura, disminueixen els errors, milloren l'ortografia i l'atenció.

L'última pregunta feia referència a:

- *Els professionals experts que es dediquen a la reeducació psicopedagògica, treballen la consciència fonològica com a part del tractament, per millorar la simptomatologia amb infants amb dislèxia?*

Les dues logopedes comenten que en totes les sessions de reeducació hi dediquen una estona per treballar en tasques de C.F. Comenten que és un dels exercicis clau, sobretot amb els infants amb dislèxia, però també comenten que s'han d'acompanyar amb altres exercicis com de velocitat i precisió lectora (fluïdesa).

8.1.2- En relació als objectius d'investigació

En relació a l'objectiu:

O.E.1.1. "Investigar el coneixement que tenen els docents sobre els beneficis de treballar la consciència fonològica en els alumnes d'educació infantil",

A partir de les dades obtingudes en el qüestionari implementat. S'observa que la mostra dels 9 mestres de l'estudi, té un nivell de coneixement alt sobre els beneficis de treballar la C.F en educació infantil. Obtenint una resposta positiva, ja que les

dades ens indiquen que tots/es els /les enquestats/des (100%) consideren que té beneficis i és important treballar-hi a l'aula. Malgrat les bones puntuacions que obté la consideració del benefici, s'observa com el 66,7% creu que té molta influència en l'aprenentatge de la lectoescriptura, per tant, el 33,3% restant creu que en té força, Aquestes dades ens indiquen que per aquest 33,3% la C.F no és la base que incentiva l'aprenentatge en la lectoescriptura, tal com comenten les logopedes entrevistades que així ho expliquen. No són positius els resultats en la formació en la C.F, només el 55,6% dels i les mestres s'ha format en consciència fonològica, ja que creuen que durant la formació professional ho van estudiar poc (55,6%) o gens (22,2). És alt el percentatge que considera que ho ha treballat poc en el transcurs de la formació universitària però, baix el percentatge de mestres que ha cursat formació per ampliar el coneixement.

En relació a l'objectiu O.E.1.2

O.E.1.2. “ Esbrinar si els docents d'educació infantil porten a terme un treball sistemàtic en la consciència fonològica”

La resposta que s'obté a partir de l'anàlisi de dades és positiva en periodicitat, ja que més de la meitat dels enquestats (55,6%) expliquen que ho treballen força i també són la majoria els que ho fan diàriament (55,6%). No obstant això, les logopedes expertes indiquen que és important treballar-ho sistemàticament per obtenir uns resultats visibles, comenten que elles ho fan gairebé en totes les sessions, prioritant els alumnes que cursen cicles d'infantil, tanmateix els resultats positius, es considera que només el 33, 2% un percentatge elevat realitza exercicis de C.F menys d'un cop a la setmana. Pel que fa al registre d'avaluació, menys de la meitat utilitza o bé rúbriques o graelles per l'avaluació de les activitats en C.F. L'avaluació és una eina que ens facilita mesurar com progressa l'infant en la tasca i com adquireix l'aprenentatge. Més de la meitat (55,6%) no fa ús d'un registre d'avaluació, fet que dificulta valorar si els i les alumnes presenten algun tipus de dificultat en la C.F i actuar ràpidament. Si no es fa una valoració, és més fàcil que arribin a primer de primària amb dificultats no treballades amb la C.F.

Pel que fa a l'objectiu O.E 1.3

O.E 1.3 “ Analitzar les activitats destinades a la C. F que es realitzen a educació infantil”

S'ha conegut que les activitats més utilitzades són les de cercar i relacionar lletres amb sons (45%), només una minoria utilitzen activitats que manipulin, piquin i creïn paraules a partir de síl·labes (22%). Per tant, observem que la majoria dels i les mestres tendeixen a fer activitats anomenades de correspondència so- grafia, i no tant les que són purament de consciència fonològica i que fomenten l'habilitat per pensar o manipular els sons individuals en les paraules. Per tant, veiem com més de la meitat dels enquestats tenen confusió i baix coneixement respecte al treball en C.F, ja que s'obliden de realitzar un treball auditiu previ. Fer exercicis purs de consciència fonològica, vol dir practicar exercicis de sons, sense lletres, per tant, no es tracta

d'escriure-les, si no de realitzar un treball completament auditiu i previ a l'ensenyament de la correspondència so- grafia. Per tant, observem que les activitats més utilitzades són aquelles que vindrien posteriorment després de fer un treball focalitzat en C.F. Les professionals expertes insisteixen molt en la realització d'activitats progressives en dificultat, per tant, les activitats que la majoria dels i les mestres han citat serien activitats posteriors a un treball sistemàtic en C.F.

En l'anàlisi de les activitats en consciència fonològica a l'aula, els i les mestres, expliquen que aquestes activitats fomenten força el treball grupal a l'aula (77,8%) i construeixen una correcta base lectora (77,7%), però hi ha un percentatge elevat que no ho considera. Acompanyant aquesta resposta, s'observa com el 77,8% creu que els mètodes tradicionals són menys útils que els basats en C.F, però segueix havent-hi un 33,2% que no ho creu. L'evidència científica ha verificat que els mètodes tradicionals són menys efectius i que la C.F és el millor mètode per crear una correcta base lectora i escriptora. Però veiem com, hi ha un 33% aproximadament dels i les mestres que no està convençut/a dels beneficis, per tant s'interpreta que se segueixen fomentant altres mètodes per l'aprenentatge lectoescriptor.

Pel que fa a l'objectiu

O.E 1.4 Identificar si els / les mestres d'Educació Infantil detecten els signes d'alarma propis de la dislèxia a partir de l'avaluació de les activitats en consciència fonològica.

Per últim, es pot conèixer que l'actitud general de la mostra és favorable davant la identificació dels signes d'alarma en la dislèxia a partir de l'avaluació de les activitats en C.F, ja que el 88,9% ho considera molt important i el 11,1% restant ho considera força important. La resposta homogènia és esperançadora davant de la detecció precoç de trastorns de l'aprenentatge com pot ser la dislèxia, ja que en l'etapa de 3 a 6 anys es pot detectar i iniciar una intervenció davant de les dificultats. Les logopedes expertes troben essencial i necessari reforçar la base de la C.F per poder progressar i millorar aspectes lectors, comenten que la detecció de dificultats en l'habilitat en manipular sons correspon a un mal processament lector, fet que s'ha de treballar com a base de la lectura i l'escriptura.

Pel que fa a l'objectiu general 1,

O.G.1 "Investigar la importància que se li dona a l'etapa d'educació infantil a la consciència fonològica".

Podem observar que quan als i les mestres enquestats se'ls hi pregunta per la importància i els beneficis de la C.F a l'aula, els resultats són homogenis, ja que ho consideren molt important, però un 33,3 % no considera que és **molta** la influència entre la C.F i l'aprenentatge en la lectura i l'escriptura, es posicionen a dir que és **força** la influència, la qual cosa fa pensar que no ho veuen tan important com l'altre 66,7%. S'observa que a les aules d'infantil, hi ha un treball destinat a la C.F, però només un 55,6% ho fa diàriament, fet que ho identificariem com a un percentatge baix, ja que les logopedes expertes expliquen que en aquestes edats s'ha de treballar freqüentment. També les activitats explicades pels enquestats, no acaben de ser en

C.F, només un 22% duu a terme activitats de manipular, picar, crear síl·labes, fet que preocupa ja que es treballen amb activitats més difícils de tipus correspondència grafema- fonema, fet que pot ser perjudicial per a l'aprenentatge dels nens/es, inicialment s'ha de treballar amb activitats de C.F molt senzilles i anar augmentant la dificultat progressivament, tal com explica la L1.

Les respostes més favorables i homogènies, han estat en la relació a la importància de detectar a aquells infants que presenten dificultats en la C.F, la totalitat dels enquestats consideren que a partir de l'avaluació de la C.F es poden identificar molt o força els signes d'alarma de la dislèxia. Tal com diuen les logopedes és molt important iniciar un treball quan es veuen dificultats en el processament fonològic.

Per tant, a partir del recull i discussió en la informació obtinguda, podem determinar que se li dona importància a la C.F a l'etapa d'educació infantil, però hauria de tenir més protagonisme pel que fa a la freqüència en la pràctica d'activitats, a partir d'activitats pures de C.F, no només realitzant activitats que treballin les lletres i sons. Si hi hagués més formació en C.F, tindria més presència a l'aula i tots/es els/les mestres certificarien la relació que hi ha entre la C.F i la influència en l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura.

En relació a l'objectiu general 2

O.G. 2 Investigar els beneficis que té treballar la consciència fonològica en els alumnes amb dislèxia, segons els professionals experts.

També es van plantejar una sèrie d'objectius específics, la discussió dels quals s'aborda en primer lloc.

O.E. 2.1 “Identificar quins beneficis veuen les professionals experts en l'ús de les activitats de C.F en infants que presenten simptomatologia en dislèxia”

A partir de les entrevistes a les professionals expertes, s'ha pogut determinar que els beneficis són múltiples, ja que l'exercici de manipular mentalment els sons, comporta que s'hi fixin més en les paraules i també en els fonemes que la construeixen, redueixen els errors, fomenten l'atenció i milloren l'ortografia. Seguint amb la línia d'opinions de les logopedes, la C. F és un precursor molt important per a l'etapa prèvia del procés lectoescriptors i per tant, consideren que s'ha de treballar com a base essencial. Els/les mestres també opinen que és molt important treballar-ho i té molts beneficis. Per tant, si és treballa sistemàticament en l'etapa d'educació infantil, s'obtenen beneficis per a tots i totes els infants, també es possible identificar quins alumnes tenen dificultats i reforçar-ho, comunicar-ho o derivar-ho a la logopeda, tal com han comentat la majoria dels/les enquestats/des.

En relació a l'objectiu

O.E. 2.2 "Conèixer les activitats que beneficien els alumnes amb simptomatologia dislèctica "

Les logopedes expertes, expliquen que les activitats en C.F són claus per la reeducació amb nens /es amb simptomatologia dislèctica, però especifiquen que s'han de realitzar gradualment, de més fàcils a més complexes; les fàcils serien rimes, consciència sil·làbica, fonèmica o de paraules i les difícils serien jugar a manipular , afegir fonemes, ometre'n i substituir-ne. A l'escola s'ha observat que menys de la meitat dels enquestats utilitzen aquestes activitats, per tant detectem una detecció en el concepte. A part de les activitats en C.F també treballen en activitats de precisió i velocitat lectora (fluïdesa).

En relació a O.E. 2.3

O.E. 2.3 " Descobrir quines eines s'utilitzen per veure l'evolució positiva en els infants amb simptomatologia dislèctica, que treballen la C.F com a nucli de teràpia

S'observa que les eines que utilitzen les logopedes expertes són graelles i rúbriques qualitatives, per veure el progrés de la C.F dels alumnes amb simptomatologia dislèctica, de la mateixa manera que ho fan els i les mestres. Com a eina universal coneixen l'anomenada PECO (test de desenvolupament de C.F) i la DST-J (avalua la segmentació fonèmica), però no les acostumen a utilitzar. Per a les logopedes, l'eina essencial és compartir informació en xarxa a partir de la coordinació amb la família i els centres educatius, la coordinació és recíproca, ja que en les respostes dels i les mestres troben important la figura del logopeda, quan se'ls hi pregunta que acostumen a fer davant de la detecció de dificultats en C.F, la majoria comenten que deriven o realitzen la consulta a un logopeda.

Pel que fa a l'O.G 2

O.G 2 " Investigar els beneficis de treballar la C.F en alumnes amb dislèxia, segons les professionals expertes

Els beneficis de treballar la C.F en alumnes amb dislèxia, segons les logopedes expertes són múltiples, ja que, fomenta l'atenció, la consciència de paraula, redueix errors i millora l'ortografia. Expliquen que el treball sistemàtic en la C.F durant les sessions fomenta que s'hi fixin més amb la composició de la paraula i hi hagi unes millores visibles, és important esmentar, que les logopedes opinen que durant les etapes més primerenques s'ha de treballar molt per construir una bona base, ja que les evidències avalen que les intervencions basades en C.F milloren l'aprenentatge lector, fet que alguns/es mestres no acaben de veure la relació. Per tant, la C.F és una habilitat essencial pel correcte aprenentatge de la lectura i escriptura, la dificultat o la manca del treball en C.F comportarà dificultats en els/les alumnes.

8.1.3 Discussió en relació al marc teòric

Les logopedes i les mestres, mostra d'investigació, expressen la importància de treballar la CF a E.I, en línia amb el que Rentero (2019) exposa en la seva investigació. No obstant ens adonem que el desconeixement respecte del que és la CF és considerable i també sobre la periodicitat en què cal treballar-la, donat que més de la meitat l'entén exclusivament com a exercicis de correspondència so- grafia i a més no es practica de manera sistemàtica. Aquestes dades estan en contraposició a les que exposen Llach et al. (2015). Els autors remarquen la importància de treballar la CF de forma sistemàtica per obtenir-ne els beneficis desitjats.

Tan sols, el 33,3% considera que hi ha una forta relació significativa en la influència de la C.F i l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura, resultats que confronten amb les evidències científiques actuals, ja que segons Garriga (2003) es coneix que la pràctica ben planificada té una influència molt significativa en l'aprenentatge de la lectura i escriptura.

Es mostra com la majoria dels i les mestres opinen que durant la formació universitària no se'ls va formar o se'ls va formar poc en C.F, però menys de la meitat s'ha format posteriorment, dades que estan en contraposició amb l'autora Garriga (2003) que afirma que la C.F en els últims anys ha tingut ressò a l'escola i protagonisme, ja que els i les mestres tenen més coneixement.

Les dues logopedes entrevistades expliquen que la C.F és una eina essencial per detectar els infants que mostren dificultats en l'habilitat de processament fonològic i també, una eina de millora mitjançant la intervenció per ajudar i millorar davant de les dificultats de la lectura i escriptura. Tal com evidencien els autors Garriga i Sala (2015) i Garau (2018), ja que l'autora recolza que l'únic mètode recolzat per la ciència per millorar la dislèxia són les intervencions amb base fonològica.

Tanmateix, les dues logopedes entrevistades han explicat que durant les sessions utilitzen una intervenció centrada en l'entrenament en habilitats fonològiques amb els alumnes amb dislèxia, de la mateixa manera que ho fan, Scammacca, Vaughn, Roberts, Wanzek y Torgensen (2007) en les investigacions científiques.

8.2 CONCLUSIONS

A la present investigació s'ha portat a terme l'anàlisi sobre la importància de la consciència fonològica i els seus beneficis en l'etapa d'educació infantil.

8.2.1- Conclusions en relació a les preguntes d'investigació

Pel que fa a:

Si els i les docents, coneixien els beneficis que s'obtenen del treball en la consciència fonològica, a partir de les dades obtingudes, podem concloure que:

- La C.F té molts beneficis pels infants del cicle d'educació infantil

- No obstant no acaba d'haver consens en el fet que la C.F tingui molta influència en l'aprenentatge de la lectoescriptura, un 33.3% considera que té força influència.

En referència a la segona pregunta:

Es treballa de manera sistemàtica la consciència fonològica a Educació Infantil, segons les dades recollides podem concloure:

- Només la meitat dels enquestats i les enquestades treballen la C.F diàriament a l'aula, per tant, es pot concloure que a Educació infantil no es treballa de manera sistemàtica la C.F.

Pel que fa a la tercera pregunta

Els i les mestres donaven importància a treballar la consciència fonològica en aquesta etapa o pel contrari pensaven que no era rellevant.

- Tot i que les mestres diuen donar importància a treballar la C.F i fer-ho abans de l'educació primària, fet que també hi estan d'acord les logopedes expertes, observem que a la pràctica, aproximadament la meitat no ho treballa ni ho avalua de forma sistemàtica, tenen confusió de quines són les activitats en C.F i tampoc són majoria els participants que s'ha format en C.F, per tant, podem concloure que els i les mestres no li donen la importància que mateix al treball en C.F en aquesta etapa.

Pel que fa a la quarta pregunta

Els professionals experts en el desenvolupament de l'aprenentatge, com poden ser logopedes, pedagogs i psicopedagogs, veuen la importància de treballar en la consciència fonològica com un punt essencial per combatre les dificultats que es presenten alguns infants amb la lectura?

- Ambdues logopedes entrevistades afirmen que la C.F s'ha de treballar com a base essencial per combatre les dificultats que presenten alguns infants amb la lectura, així ho fan les expertes en totes les sessions amb infants amb aquestes característiques.

Pel que fa a cinquena i última pregunta

Els professionals experts que es dediquen a la reeducació psicopedagògica, treballen la consciència fonològica com a part del tractament, per millorar la simptomatologia amb infants amb dislèxia?

- Es pot concloure que ambdues logopedes treballen la CF com a part del tractament de la dislèxia.

8.2.2- Conclusions en relació als objectius plantejats

El primer objectiu general plantejat va ser:

OG. 1. Investigar la importància que se li dona a l'etapa a d'educació infantil a la consciència fonològica.

Pel que fa a les conclusions de l'O.E.1.1

O.E.1.1. "Investigar el coneixement que tenen els docents sobre els beneficis de treballar la consciència fonològica en els alumnes d'educació infantil.

- Es pot concloure que la mostra de mestres enquestada tot i manifestar com a **molts** els beneficis de la CF, no té massa coneixement sobre els mateixos.

Pel que fa al segon objectiu específic el primer objectiu general,

O.E.1.2 "Esbrinar si els docents d'educació infantil porten a terme un treball sistemàtic en la consciència fonològica"

- Només la meitat dels docents porta a terme un treball sistemàtic diari.
- Podem concloure també que la resta, tot i dir que la treballa ho fa de tant en quant.

Pel que fa les conclusions

O.E.1.3 " Analitzar les activitats destinades a la C. F que es realitzen a educació infantil"

- Es pot concloure que pràcticament no es duen a terme activitats graduals i variades de CF pròpiament dita.
- Les mestres confonen les activitats de CF amb activitats de correspondència grafema- fonema.

Per últim en

O.E.1.4 "Identificar si els i les mestres d'educació infantil detecten els signes d'alarma propis de la dislèxia a partir de l'avaluació de les activitats en C.F".

- Tot hi que la totalitat dels enquestats expliquen que a partir de l'avaluació de les activitats en C.F poden detectar signes d'alarma en dislèxia, només el 44,4 % indiquen ho detecten **molt**, no obstant, veiem com la minoria avalua les activitats en C.F, juntament amb una confusió de concepte de la C.F. Per tan, podem concloure, que es detecta poc a educació infantil els signes d'alarma en dislèxia a partir de l'avaluació de la C.F.

Pel que fa les conclusions de l'objectiu general 1

O.G 1 "Investigar la importància que se li dona a l'etapa d'educació infantil a la C.F"

- La importància que se li dona a la C.F en educació infantil és poca. Observem una consciència dels mestres i les mestres cap a la importància i els beneficis,

però a la pràctica es detecta poca formació, confusió de conceptes i poca pràctica i avaluació de les activitats.

El segon objectiu general plantejat va ser:

OG. 2. Investigar els beneficis que té treballar la consciència fonològica en els alumnes amb dislèxia, segons els professionals experts..

Les conclusions extretes de les entrevistes a les professionals entrevistades ens indiquen pel que fa al primer objectiu específic:

O.E.2.1 “ Identificar quins beneficis veuen les professionals experts en l’ús de les activitats de C.F en infants que presenten simptomatologia en dislèxia”

- Podem concloure que segons les logopedes els beneficis del treball en consciència fonològica són múltiples destacant-ne la consciència de la paraula, la reducció d’errors i la millora en ortografia, així com la millora de l’atenció.

Pel que fa a

O.E.2.2 “En relació a l’O.E. 2.2 “Conèixer les activitats que beneficien els alumnes amb simptomatologia dislèctica”.

- Les activitats que beneficien a els alumnes amb simptomatologia dislèctica són: totes les de C.F, que s’han de treballar gradualment d’activitats més fàcils a més complexes activitats sense oblidar les de precisió i velocitat lectora (fluïdesa).

Per finalitzar

O.E.2.3 “ Descobrir quines eines s’utilitzen per veure l’evolució positiva en els infants amb simptomatologia dislèctica, que treballen la C.F com a nucli de teràpia”

- Tot i que no existeix una eina estandarditzada, les eines més utilitzades són rúbriques i graelles qualitatives.

Arribem a concloure el

O.G 2 “Investigar els beneficis de treballar la C.F en alumnes amb dislèxia, segons les professionals expertes”.

- Els beneficis de treballar en C.F en alumnes amb dislèxia són múltiples, com fomentar l’atenció, la consciència de paraula, reduir errors i millorar l’ortografia, ja que els nens/es amb la dislèxia tenen dificultat en els processos fonològics.
- Treballar l’habilitat de la C.F beneficia l’aprenentatge de la lectura i escriptura, segons les logopedes, la manca d’aquesta habilitat comporta dificultats que s’han d’abordar.

8.2.3- Conclusions del marc teòric

- Hi ha un percentatge dels enquestats que no considera una relació **molt** estreta entre la consciència fonològica com a creadora d'una correcta base lectora. Fet que defereix amb els estudis recents d'investigadors referents com Garriga i Cuetos (2019) i Rello (2019) on expliquen que la C.F és l'habilitat essencial per crear una correcta base lectora.
- La meitat dels i de les docents mostra d'investigació, no duen a terme un treball sistemàtic de CF i no la treballen de forma habitual, fet que ens fa dubtar de la importància real que li donen en el dia a dia. Aquesta conclusió difereix de les de la investigació de Llach et al. (2015).
- Es detecta una confusió entre les activitats en C.F i les de correspondència grafema- fonema. Així doncs la nostra conclusió sobre la pràctica docent és contraposada al que defensen Llach et al. (2015) i Garau (2018). Els autors afirmen que és indispensable realitzar de forma prèvia activitats de pràxia bucofonatòries i auditives.
- La majoria dels enquestats pensa que és molt important el treball en C.F i els beneficis, com explica Garriga (2003), la C.F està tenint ressò, però també s'observa confusió amb alguns termes i poca formació.
- Els mestres i les mestres enquestats estan d'acord en la importància de la detecció precoç amb dificultats en processament fonològic, juntament amb les logopedes entrevistades, però a la pràctica s'observa com més de la meitat del i les mestres no avalua les activitats en C.F, per tant, podem identificar que hi ha una discordança entre el que creuen i el que es fa a les aules. Per tant, difereix amb la investigació dels autors Garriga i Sala (2018) que troben essencial la detecció, per iniciar una intervenció i reconduir les dificultats que es detecten.
- Es pot concloure que les logopedes, en la mateixa línia que els estudis de Scammacca et al. (2007), consideren que les intervencions centrades en CF són beneficioses i indispensables pels alumnes amb dislèxia.

8.3 Limitacions, suggeriments i propostes de millora

Un cop finalitzada la present investigació, s'exposen les limitacions, suggeriment i propostes de millora.

Pel que fa a la mostra:

Cal tenir en compte que els resultats obtinguts en el present estudi són extrets a partir de l'anàlisi d'una mostra de 9 mestres i 2 professionals expertes, malauradament, no tenim suficient informació per generalitzar els resultats. Per tant, es proposa una investigació quantitativa amb major mostra, per poder conèixer certament si la tendència a la pràctica de la C.F en el cicle d'educació infantil segueix progressivament positiva com s'observa en la present investigació.

D'altra banda, en les entrevistes als professionals experts, inicialment s'havia parlat amb una psicopedagoga especialista amb dislèxia que li dona molta importància a la pràctica de la C.F com a base de la reeducació. Era important per la investigadora, que aquesta psicopedagoga professional hi participés en l'estudi, però a causa de la situació actual (Covid-19), no ha sigut possible realitzar l'entrevista. No obstant això, d'agrair enormement a les dues professionals expertes el temps i la paciència.

Pel que fa als instruments:

En l'anàlisi de l'O.E.1.3 els i les mestres han anomenat activitats que són de tipus correspondència "grafema- fonema" i una minoria han explicat que feien ús d'activitats purament en C.F, per tant, hagués sigut més fiable que aquesta pregunta no hagués sigut oberta, sinó tancada. Lligat amb el mateix O.E. 1.3, hagués estat enriquidor, preguntar obertament que expliquessin en què consisteix la consciència fonològica. Esmentar que les preguntes realitzades no han acabat de donar resposta als objectius plantejats, ja que en l'O.E 1.1 "Investigar el coneixement que tenen els docents sobre els beneficis de treballar la C.F en els alumnes d'educació infantil, al ser preguntes tancades no s'ha aconseguit detallar quin coneixement tenien. Algunes de les respostes han estat força o molt, i hagués estat bé fer-ho amb més detall, ja que algunes respostes són molt subjectives i no ens apropen a la realitat.

En l'O.E. 1.4 "Identificar si els/les mestres d'educació infantil detecten els signes d'alarma a partir de l'avaluació de les activitats en C.F" s'observen respostes positives sobre la importància, però hauria d'haver preguntat si han pogut detectar a partir de l'avaluació de la C.F infants amb signes d'alarma propis de la dislèxia.

Pel que fa al marc teòric consultat

Es constata que hi ha escasses investigacions sobre l'opinió dels i les mestres sobre la consciència fonològica i la relació amb la lectura i escriptura, és cert, que degut a la poca experiència en la realització d'investigacions, s'hauria d'haver cercat a més bases de dades. Durant el procés de recerca en el marc teòric, no s'ha pogut trobar cap investigació on se li doni veu als professionals de l'educació, per valorar si ho treballen, quan ho treballen, si ho troben important, si el treball és sistemàtic i com ho avaluen. Existeixen moltes investigacions on expliquen la importància, creen materials de C.F, expliquen la relació entre la de C.F i els beneficis en la lectura i escriptura, avaluin quin nivell tenen de C.F els i les alumnes i també la relació de C.F i la dislèxia, però no s'ha trobat on s'investigui com ho treballen els mestres, quina importància li donen, si han vist beneficis a la llarga, si ho treballen sistemàticament, quins registres, etc.

Per concloure, esmentar que la mostra enquestada tot i considerar com a **molts** els beneficis del treball en CF, no té massa coneixement sobre els beneficis concrets que aporta. Per tant, en una altra ocasió, s'hauria de concretar més en les preguntes, per detectar si realment els i les mestres tenen poc coneixement i/o confusió de conceptes o les preguntes no han estat del tot ajustades als objectius de la investigació.

8.4 Perspectives de futur o prospectiva de la investigació.

Donada la manca d'estudis centrada com es treballa a l'escola la C.F a les escoles catalanes, es considera important poder replicar el present estudi, amb les millores corresponents citades a l'apartat de limitacions, ampliant la mostra als i a les mestres d'educació infantil d'escoles d'un mateix barri i/o d'una població per poder obtenir un coneixement més acotat de l'estat de la qüestió en una zona concreta i poder generalitzar la informació. També seria interessant poder complementar la investigació, obtenint coneixement sobre l'estat de la CF que té l'alumnat d'infantil, passant algun test estandarditzat existent en C.F, tal com ha anomenat la professional experta, per conèixer si els alumnes de 1r de primària posseeixen una bona habilitat

en consciència fonològica poden correlacionar la informació de la pràctica docent en CF i el grau d'assoliment que en tenen els alumnes.

9. BIBLIOGRAFIA

Carbonell, L (2018). Estimulación de la consciencia fonológica para la posterior enseñanza en la lectura. (Trabajo final de grado). UNIR, Universidad Internacional de la Rioja.

Cases, C (2015). *Quina relació té la consciència fonològica amb la millora de l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura?* [Treball final de Grau. Universitat Central de Catalunya] Recuperat a; http://repositori.uvic.cat/bitstream/handle/10854/4202/trealu_a2015_cases_clara_consciencia_memoria.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Cuetos, F., Soriano, M i Rello, L. (2019). *Dislexia. Ni despiste ni pereza: Todas las claves para entender el trastorno*. La esfera de los libros.

Chard, D.J, i Dickson, S.V. (2002). La consciència fonològica: orientacions per ensenyar-la i avaluar-la. *Suports*, 6(1). Recuperat a <https://www.raco.cat/index.php/Suports/article/view/102053>

Defior, S., i Serrano, F. (2011). Procesos fonológicos explícitos y implícitos, lectura y dislèxia.

DISFAM (2020). Protocolos y detección. Recuperat de: <https://www.disfam.org/prodislex/>

Neuropsicología, Neuropsiquiatría y Neurociencias, 11(1). Recuperado de: <https://dialnet.unirioja.es/download/articulo/3640858.pdf>

Fernández, F. Llopis, A.M i De Pablo, C. (2017). *La Dislexia, Origen, Diagnostico y Recuperación*. CEPE, S.L.

Garau, M. (2018). Dislexia. Concepto, diagnóstico e intervención. *U.T.A.E. Trastorns de l'aprenentatge. Sant Joan de Deu*.

Garriga, E. (2002). *Consciència fonològica en els infants: un programa de classe*. Recuperat a: <https://logopedicum.com/wp-content/uploads/2017/02/programa.pdf>

Garriga, E. (2003). *Cal saber parlar per poder llegir?* Llicència d'estudis retribuïda pel Dt. Ensenyament. 2n document: Adaptació al català del programa. " La consciència fonològica en els nens: un programa de classe" de M. J Adams, B. R Foorman, I. Lundberg i T. Beeler.

Garriga, E., i Sala, M. (2015). Avaluació, diagnòstic i intervenció en la dislèxia. *Alohma*, 33(01). Recuperat a <http://www.revistaaloma.net/index.php/aloma/article/view/253/163>

Gayán, J. (2001). La Evolución del estudio de la Dislexia. *Anuario de psicología*. Vol. 32 (1), 3-30. Recuperat de: <http://revistes.ub.edu/index.php/Anuario-psicologia/article/viewFile/8835/11110>

Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. (2012). *La dislèxia: detecció i actuació en l'àmbit educatiu*. PRODISCAT. Recuperat de: <http://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0057/78d86f2b-8e9e-45e3-ad9e-4641658865ff/dislexiainfpri.pdf>

Generalitat de Catalunya. (2016). Currículum i orientacions educació infantil. Recuperat de: <http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/curriculum/curriculum-infantil-2n-cicle.pdf>

Jiménez, J., Guzmán, R., Rodríguez, C i Artilles, C. (2009). Prevalencia de las dificultades específicas de aprendizaje: La dislexia en español. *Anales de la psicología* 25, (1), 78- 85. Recuperat de: <https://search.proquest.com/openview/2969fcb738d0b71dcc990a11dd7858c3/1?pq-origsite=gscholar&cbl=1606360>

Llach, S., Cicres, J i Ribot, M.D. (2015). La consciència fonològica: amb petites dossis hi ha prou. *Gruix* (412) 23- 27.

López, A. (2017a). Qué es la dislexia. Recuperat de: <http://integratek.es/es/dislexia/#top>

López, A. (2017b). La dislexia, trastorno del aprendizaje de la lectoescritura. Recuperat de: <https://elmaestroentucasa.blogspot.com.es/2017/04/que-es-la-dislexia.html>

López, C. (2007). Contribuciones de la neurociencia al diagnóstico y tratamiento educativo de la dislexia del desarrollo. *Revista de Neurología* 44 (3), 173- 180. Recuperat de: http://www.uma.es/media/files/Contribuciones_de_la_neurociencia_al_diagnostico_y_tratamiento_de_la_dislexia_de_desarrollo.pdf

Organització de les Nacions Unides, Assamblea General de l' Organització de les Nacions Unides. (1989). *Convention on the Rights of the Child*. Recuperat a <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>.

Riba, C.E. Introducció a les tècniques qualitatives. Universitat Oberta de Catalunya. FUOC • PID_00152987. Recuperat de <http://openaccess.uoc.edu/webapps/o2/bitstream/10609/52441/2/T%C3%A8cniques%20d%27an%C3%A0lisi%20de%20dades%20qualitatives%20M%C3%B2dul1%20Introducci%C3%B3%20a%20les%20t%C3%A8cniques%20qualitatives.pdf>

Rodríguez-Gómez, D. (2018) *El projecte d'investigació*. Barcelona. Fundació Universitat Oberta de Catalunya, UOC.

Rentero, A. (2019). L'estimulació de la consciència fonològica a través del joc. *Universitat Ramon Llull*.

Ripoll, J i Aguado, G. (2016). Eficacia de las intervenciones para el tratamiento de la dislexia: una revisión. *El Sevier. Revista de logopedia, foniatría y audiolología* (36) 85-100.

Serrano, F. (2011). Procesos fonológicos explícitos y implícitos, lectura y dislèxia. *Neuropsicología, Neuropsiquiatria y Neurociencias*, 11(1). Recuperado de: <https://dialnet.unirioja.es/download/articulo/3640858.pdf>

Tellado, F., Cueli, M., González- Castro, P., Rodríguez, C., Fernández- Vázquez, E., Alvarez, I. (2016). Eficacia del programa EPI.com para la estimulación de las habilidades lectoras en Educación Infantil. *Revista de Psicología y Educación*, 2016, 11(2),43-64. Recuperat de: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=5992697>

Textos legislatius. Llei d'educació (2009) Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya, núm. 509/VIII, del 8 de juliol de 2009. Recuperat de: <https://www.parlament.cat/document/cataleg/48041.pdf>

UNESCO. (2008). Oficina internacional de Educación. 48a reunió. Recuperat de: <http://www.ibe.unesco.org/es/cie/48a-reunion-2008.html>

ANNEXOS

ANNEX Nº1

Dades sense tractar de l'enquesta a els i les mestres.

Marca temporal	1.1 Edat	1.2 Sexe	1.3 Formació	1.4 Anys d'experiència	2.1 Consideres que és in	2.2 Creus que la consciè	2.3 Consideres que les	2.4 Durant la carrera / g
7/12/2020 16:12:31	27	Dona	Mestre d'Educació infantil	7 anys	Molt	Força	Segon cicle d'educació in	Poc
8/12/2020 16:12:31	41	Dona	Mestra d'educació especi	17	Molt	Molt	Primer cicle d'educació in	Força
9/12/2020 16:12:31	36	Dona	Mestre d'educació infanti	3	Molt	Molt	Segon cicle d'educació in	Gens
10/12/2020 16:12:31	40	Dona	Educació infantil	10	Molt	Molt	Primer cicle d'educació in	Gens
11/12/2020 16:12:31	56	Dona	Mestra	31	Molt	Molt	Segon cicle d'educació in	Poc
12/12/2020 16:12:31	37	Dona	Mestra Educació Infantil	9	Molt	Molt	Primer cicle d'educació in	Poc
13/12/2020 16:12:31	36	Dona	Diplomatura mestres Edu	13	Molt	Molt	Primer cicle d'educació in	Poc
14/12/2020 16:12:31	28	Home	Educació Infantil	2	Molt	Molt	Primer cicle d'educació in	Molt
15/12/2020 16:12:31	27	Dona	Grau en Educació Primari	4	Molt	Molt	Segon cicle d'educació in	Poc

2.5 Has cursat alguna for	2.6 Creus que el treball e	2.7 Quins beneficis creu	3.1 Durant els anys d'exp	3.2 Actualment treballes	3.3 Amb quina freqüència	3.4 Les activitats a l'aula	3.5 Consideres que els	3.6 Has pogut observar c
No	Força		Força	Força	Més d'una vegada a la se	Força	Menys útils	Molt
Sí	Força	Aprendre la consciència f	Força	Força	Altres:	Força	Menys útils	Força
Sí	Molt	Els adults educadors que	Poc	Poc	Una vegada a la setmana	Poc	Menys útils	Poc
No	Molt	Ser capaç de percebre, in	Força	Molt	Diàriament	Força	Menys útils	Molt
No	Molt	Creç que en pot dependre	Força	Molt	Diàriament	Força	Més útils	Molt
No	Molt	Ajuda a l'expressió i a faç	Força	Molt	Diàriament	Força	Més útils	Molt
Sí	Molt	Millora en el aprenentatg	Molt	Força	Més d'una vegada a la se	Força	Menys útils	Molt
No	Força	Necessiten prendre consi	Poc	Força	Diàriament	Poc	Cap de les anteriors	Poc
Sí	Molt	Crear una bona base de l	Força	Molt	Diàriament	Força	Menys útils	Força
No	Molt	La consciència fonològica	Força	Força	Diàriament	Força	Menys útils	Força

3.7 Utilitzes algun registre	En cas afirmatiu, digues	3.8 Anomena algun exem	3.9 Quan detectes que al	3.10 És important identifir	3.11 Consideres que a partir de l'avaulació de les activitats en consciència fonològica es pot identificar els sig
No		Elaborar una fitxa amb dif	Reforçar-lo a través de re	Molt	Molt
No		Buscar com sonen i s'esc	Depèn del cas. Primer as	Força	Força
No		Paraules que comencen	Treball més individual i/o c	Molt	Força
No		Confegir paraules o picar	Consultar-ho amb la logop	Molt	Molt
Sí	Valoro l'esforç, evolució i	Repetir onomatopeies	Consultar a la logopeda d	Molt	Força
Sí	Graella	Bufar, moure la llengua...	Buscar recursos i parlar a	Molt	Molt
No		Relacionar les lletres que	Cercar activitats o materi	Molt	Força
Sí	Rúbriques de seguiment	Dies de la setmana amb l	Comunicar-ho amb l'equip	Molt	Molt
Sí	Tinc una graella on vaig a	Cada matí fem una petita	Em poso en contacte am	Molt	Força

ANNEX Nº2

Consentiment informat

QÜESTIONARI

DECLARACIÓ DE CONSENTIMENT INFORMAT

TREBALL FINAL DE MÀSTER UNIVERSITARI EN PSICOPEDAGOGIA

Aquest document vol informar-vos sobre un treball (d'ara en endavant en direm "Estudi") al que us convidem a participar. Aquest Estudi el duu a terme un/a estudiant en el marc de l'assignatura Treball Final de Màster (TFM) i ha sigut aprovat pel professorat responsable de l'assignatura. La nostra intenció és que rebeu la informació correcta i suficient per a què pugueu decidir si accepteu o no participar en aquest Estudi. Us demanem que llegiu aquest document amb atenció i que ens formuleu els dubtes que tingueu.

Títol de l'estudi: La importància de treballar la consciència fonològica en l'etapa d'educació infantil.

Objectiu de l'estudi: El present estudi té per objectiu investigar sobre la importància de la consciència fonològica en l'educació infantil. Es coneixen els beneficis o és l'eterna oblidada?

Responsable de l'estudi: *Anna Sabater Paco*

Jo, el Sr./la Sra. _____ major d'edat, amb DNI número _____ i correu electrònic _____, actuant en el meu propi nom i representació, mitjançant el present document,

MANIFESTO QUE HE ESTAT INFORMAT/DA DE LES QÜESTIONS SEGÜENTS RELACIONADES AMB L'ESTUDI:

- La meva participació en aquest estudi és voluntària i, si en qualsevol moment desitjo canviar la meva decisió, puc retirar el meu consentiment en qualsevol moment.
- La participació en aquest estudi consisteix en respondre un qüestionari sobre les activitats que es realitzen a l'aula direccionades a la consciència fonològica, a l'etapa d'educació infantil.
- Les meves dades personals seran recollides i tractades amb finalitats exclusivament docents i d'investigació i sense ànim de lucre.
- Les meves dades seran anonimades, de manera que no es podrà conèixer la meva identitat a partir de les dades que es recullin.
- Es guardarà secret sobre la informació personal que facilito, i només es farà servir amb finalitat docent i d'investigació en el marc d'aquest Estudi, de manera que no se'm pugui identificar en els resultats de l'estudi.
- Seguint el principi de minimització, només es recolliran les dades mínimes que siguin necessàries per portar a terme l'Estudi, i una vegada hagi acabat la finalitat docent o de recerca que es derivi d'aquest estudi, es destruirà tota la informació de caràcter personal que hagi facilitat de forma definitiva.

- He estat informat/da mitjançant l'explicació oral per part de l'estudiant o de la Mestra de Suport Intensiu de l'escola sobre l'Estudi, sobre la seva finalitat i sobre les dades que es recolliran, i he consentit a participar en aquest Estudi.
- En el cas que l'estudi requereixi recollir dades de so, aquestes dades es recolliran a través dels mitjans de gravació que utilitzi l'estudiant, i només es faran servir amb la finalitat de realitzar la investigació en el marc de l'Estudi. Aquestes gravacions només duraran el temps necessari i indispensable per a l'elaboració del treball, i no rebré cap contraprestació econòmica.
- En el cas que l'estudi requereixi recollir dades de so, aquestes dades d'imatge/so/vídeo es faran servir per a l'Estudi respectant la normativa aplicable i en cap cas suposaran una intromissió il·legítima ni una vulneració dels drets al meu honor, intimitat personal i pròpia imatge.
- El tractament de les dades de caràcter personal de tots els participants s'ajustarà al que es disposa al Reglament General de Protecció de Dades (UE) 2016/679 i a la Llei Orgànica 3/2018 de Protecció de Dades Personals i garantia dels drets digitals. D'acord amb el que s'estableix en aquesta legislació, podeu exercir els drets d'accés, modificació, oposició i supressió de les vostres dades de caràcter personal dirigint-vos al Responsable del tractament, identificat a continuació i a través dels canals de contacte establerts.

AUTORITZACIÓ A PARTICIPAR A L'ESTUDI:

Autoritzo a Anna Sabater Paco, Responsable de l'estudi, amb DNI número 47745507 Z i correu electrònic personal annasabater7@gmail.com, Estudiant de l'assignatura Treball Final de Màster (TFM) del Màster en Psicopedagogia de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) perquè tracti les meves dades de caràcter personal facilitades per a la realització de la recerca descrita en el marc de l'Estudi indicat. A la taula següent es resumeix de manera esquemàtica com es tractaran aquestes dades:

Informació bàsica sobre protecció de dades personals	
Responsable del tractament	Anna Sabater Paco, núm DNI 47745507 Z, tel. 678 17 91 77
Finalitats	<ul style="list-style-type: none"> - Dur a terme les activitats de recerca detallades al marc de l'Estudi - Només si vostè ens ho autoritza, gestionar la autorització d'ús de la seva imatge i utilitzar el material fotogràfic i audiovisual que contingui la seva imatge i veu al marc de l'Estudi.
Legitimació	<ul style="list-style-type: none"> - Consentiment de l'interessat. - En cas que es recullin imatges, el seu consentiment per l'ús de la seva imatge/vídeo/so
Destinatari	Les seves dades seran utilitzades únicament per Anna Sabater Paco i no es comunicaran a tercers sense el seu consentiment, excepte en el supòsits previstos per la llei.
Drets dels interessats	Podreu exercir el vostre dret d'accés, rectificació, suspensió, oposició, portabilitat i limitació enviant un correu electrònic a annasabater7@gmail.com , adjuntant una fotocòpia del DNI o document acreditatiu de la seva identitat.
Informació addicional	Podreu revisar la informació addicional sobre el tractament de les dades personals a l'apartat següent.

A _____, a ____ de _____ 20__

El Sr./La Sra. _____ (nom i firma)

ANNEX Nº3

Qüestionari

DADES PERSONALS:

- Edat

-Sexe

-Formació

-Experiència com a docent

1. LA CONCIÈNCIA FONOLÒGICA

2.1 Consideres que és important treballar la consciència fonològica a l'aula.

Molt / força / poc / gens

2.2 Creus que la consciència fonològica té beneficis pels infants.

Molt / força / poc / gens

2.3 Consideres que les activitats de consciència fonològica s'han d'iniciar;

Primer cicle d'educació infantil (0-3) / Segon cicle d'educació infantil (3-6) / Cicle inicial de primària / mai /cap de les opcions.

2.4 Durant la carrera / grau universitari, vas estudiar la consciència fonològica?

Molt / força / poc / gens

2.5 Has cursat alguna formació de consciència fonològica?

Si / No

2.6 Creus que el treball en la consciència fonològica té una influència significativa en l'aprenentatge de la lectura i escriptura?.

Molt / força / poc / gens

2.7 Quins beneficis creus que hi ha en el treball de la consciència fonològica?

---

2. LES ACTIVITATS DE L'AULA EN CONSCIÈNCIA FONOLÒGICA

3.1 Durant els anys d'experiència professional, creus que ha augmentat la pràctica en les activitats de consciència fonològica?

Molt / força / poc / gens

3.2 Actualment treballes a l'aula en activitats de consciència fonològica?

Molt / força / poc / gens

3.3 Amb quina freqüència ho treballes?

Diàriament /Més d'una vegada a la setmana/Una vegada a la setmana o menys/
Mensualment/ Altres:

3.4 Les activitats a l'aula destinades a la consciència fonològica fomenten el treball grupal a l'aula

Molt / força / poc / gens

3.5 Consideres que els mètodes tradicionals per aprendre a llegir són més útils o igual que les activitats en consciència fonològica?

Més útils / Igual d'útils / Menys útils/ Cap de les anteriors .

3.6 Has pogut observar com a partir dels exercicis de consciència fonològica els nens construeixen una correcta base lectora?

Molt / força / poc / gens

3.7 Utilitzes algun registre per avaluar les activitats en consciència fonològica

Sí / No

En cas afirmatiu detalli quin registre utilitzes :_____

3.8 Anomena algun exemple d'activitats de consciència fonològica que realitzes actualment a l'aula

_____

3.9 Quan detectes que algun /a alumne /a presenta dificultats en l'adquisició de la consciència fonològica, què acostumes a fer?

_____

3.10 És important identificar quins nens/ es tenen dificultats en les activitats de consciència fonològica?

Molt / força/ poc / gens

3.11 Consideres que a partir de les activitats de consciència fonològica es pot identificar els signes d'alarma de la dislèxia.

Molt / força / poc / gens

ANNEX N°4

ENTREVISTA A LES PROFESSIONALS EXPERTES

Dades personals:

Edat:

Sexe:

Estudis:

Professió:

1. Consciència fonològica i beneficis en la reeducació de nens/es amb dislèxia.

- 1- Quants anys fa que et dediques a la reeducació?
- 2- Creus que és important la consciència fonològica? Per què?
- 3- Quines són les etapes o edats on es pot treballar la consciència fonològica? Per què?
- 4- Quins beneficis té treballar la consciència fonològica en educació infantil?
- 5- Consideres que actualment es treballa poc a les escoles?

2. Activitats

- 6- Amb nens i nenes que pateixen dislèxia, utilitzeu activitats de consciència fonològica durant la reeducació?
- 7- Quins beneficis proporciona treballar la consciència fonològica amb els nens /es amb dislèxia?
- 8- Quines activitats són les que més utilitzeu per treballar la consciència fonològica?
- 9- En totes les sessions de reeducació en dislèxia, feu activitats de consciència fonològica?
- 10- Com mesureu que els alumnes amb dislèxia van assolint l'habilitat en consciència fonològica?

3. Eines per mesurar l'evolució

- 11- Cada quant de temps reviseu les millores amb el registre?
- 12- Coneixeu alguna eina universal per fer-ho?
- 13- Us acostumeu a coordinar amb els centres per contrastar l'evolució? Cada quant?

TANCAMENT I AGRAÏMENTS

ANNEX N°5

Taula 6

Relació entre els objectius, instruments i preguntes

OBJECTIU GENERAL (O.G)	OBJECTIUS ESPECÍFICS (O.E)	INSTRUMENTS	ÍTEM / PREGUNTES
OG.1. Investigar la importància que se li dona a l'etapa a d'educació infantil a la consciència fonològica.	O.E. 1.1 Investigar el coneixement que tenen els docents sobre els beneficis de treballar la consciència fonològica en els alumnes d'educació infantil.	Qüestionari	2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6 i 2.7 1, 2, 3, 4, 5, 6 i 7.
	O. E. 1. 2 Esbrinar si els docents d'Educació infantil porten a terme un treball sistemàtic en la consciència fonològica	Qüestionari	3.1, 3.2, 3.3, 3.7 8, 9, 10, 14
	O. E. 1.3 Analitzar les activitats destinades a la consciència fonològica que es realitzen a Educació Infantil	Qüestionari	3.4, 3.5, 3.6, 3.8 11, 12,13, 15,
	O.E 1.4 Identificar si els/les mestres d'infantil detecten els signes d'alarma propis de la dislèxia a partir de l'avaluació de les activitats en consciència fonològica.	Qüestionari	3.9, 3.10, 3.11 16, 17, 18

O.G. 2 Investigar els els beneficis de treballar la consciència fonològica en els alumnes amb dislèxia, segons els professionals experts.

<p>O. E 2.1 Identificar quins beneficis veuen els professionals experts en l'ús de les activitats de la consciència fonològica, en infants que presenten simptomatologia dislèxica.</p>	Entrevista	1, 2, 3, 4, 5 i 6
<p>O.E. 2.2 Conèixer les activitats que beneficien els alumnes amb simptomatologia dislèxica.</p>	Entrevista	7, 8, 9 i 10
<p>O.E 2.3 Descobrir quines eines s'utilitzen per veure l'evolució positiva en els infants amb simptomatologia dislèxica, que treballen la consciència fonològica com a nucli de teràpia.</p>		11, 12, 13,

---

Nota: Elaboració pròpia

ANNEX N°6

ENTREVISTA A LES PROFESSIONALS EXPERTES (L1)

Dades personals

Estat: 35 anys

Sexe: Dona

Estudis: Diplomatura en logopèdia. Màster en neurologopèdia. Postgrau en atenció primerenca i família.

Professió: Logopeda

1. Consciència fonològica i beneficis en la reeducació de nens/es amb dislèxia.

1- Quants anys fa que et dediques a la reeducació?

Fa 13 anys que m'hi dedico.

2- Creus que és important la consciència fonològica? Per què?

Sí, de fet crec que molt, perquè és un precursor molt important i una etapa prèvia al procés lectoescriptor juntament amb el llenguatge oral.

3- Quines són les etapes o edats on es pot treballar la consciència fonològica? Per què?

Per a mi és essencial treballar-la en tota l'etapa de l'educació infantil i a l'inici de cicle inicial. És important treballar des d'activitats més simples a activitats més complexes ja que d'aquesta manera ajudarà als infants a escoltar, a aprendre a parar atenció amb allò que escolten, a conèixer que són les rimes, les síl·labes i, finalment, a jugar i a manipular els diferents sons o fonemes del llenguatge oral. Aquest pas, després els ajudarà a endinsar-se en el món de la lectura i l'escriptura d'una forma més natural i senzilla. Malgrat això, ens podem trobar infants amb 7 i 8 anys que encara tenen dificultats en la consciència fonològica la qual cosa ens pot indicar que existeixi la possibilitat d'esdevenir o tenir algun tipus de trastorn de l'aprenentatge. És en aquest moment que, a l'hora de fer una reeducació, segurament farem activitats de consciència fonològica en alguns minuts de la sessió i que després aquelles tasques les puguin seguir treballant a casa.

4- Quins beneficis té treballar la consciència fonològica en educació infantil?

Els ajuda a ser millors lectors i a entendre més fàcilment les relacions entre els fonemes i les grafies o grafemes. Els permet identificar i conèixer els fonemes de forma aïllada, seqüenciada i després això farà que també identifiquin millor les paraules escrites. Malgrat això, insisteixo que sense una bona base lingüística podria ser que no hi hagués una bona base de consciència fonològica. És el precursor número 1 i moltes vegades a les escoles no s'hi posa prou èmfasi.

5- Consideres que actualment es treballa poc a les escoles?

Jo penso que abans es treballava poc i que amb el temps s'ha anat estudiant més sobre el tema i es va instaurant cada cop més en les etapes inicials. Moltes vegades hi ha pressa a que aprenguin a llegir i a escriure i es dedica menys temps del que caldria a treballar de forma més explícita la CF.

2. Activitats

6- Amb nens i nenes que tenen dislèxia, utilitzeu activitats de consciència fonològica durant la reeducació?

Sí, en funció de les dificultats i de l'edat del nen es treballa gairebé sempre a les sessions.

7- Quins beneficis proporciona treballar la consciència fonològica amb els nens /es amb dislèxia?

Moltes vegades ens trobem amb infants diagnosticats de dislèxia que presenten dificultats en la lectura i l'escriptura. Moltes vegades a l'hora d'escriure substitueixen sons, ometen sons, fan unions o dissociacions de paraules, etc. Quan això succeeix fer un treball de consciència fonològica els ajuda molt a fixar-se en cada part de la paraula i, per tant, a fixar-se e cadascun dels fonemes que forma la paraula. El fet de jugar i manipular els diferents sons, treballar les rimes, la consciència lèxica i la consciència sil·làbica ens permet veure com cada vegada més, la consciència fonològica va millorant, són més conscients dels sons i de les paraules i això fa que es redueixin significativament els errors que cometien. Per altra banda, s'hauran de treballar aspectes de precisió i velocitat lectora (fluïdesa).

8- Quines activitats són les que més utilitzeu per treballar la consciència fonològica?

És important seguir una seqüència determinada i, a poc a poc, anar ampliant la dificultat. Sempre inicio per les rimes, després per la consciència lèxica, sil·làbica i fonèmica. En funció de les habilitats de l'infant partiré d'un estadi o d'un altre.

No obstant això, normalment sempre es treballa més la consciència de síl·laba on a partir d'imatges han de classificar quantes en tenen o bé saltant a dins de cercols, etc. Després també treballem molt la consciència de paraula per treballar la separació de les paraules (utilitzo plastilina, cercols, pujar i baixar escales, etc.) i finalment, ens centrem molt en jugar i manipular fonemes, és a dir, a partir d'una paraula donada juguem a afegir nous fonemes, a ometre'n, a substituir-ne, etc.

9- En totes les sessions de reeducació en dislèxia, feu activitats de consciència fonològica?

Jo intento dedicar-hi una estona. Tot i així, també depèn del nen i de si la té més o menys assolida. Quan ja són més grans (5è i 6è) i continuen tenint moltes dificultats en aquest aspecte m'hi dedico una estona però tampoc massa ja que la prioritat potser ja seria més treballar els aspectes de fluïdesa, precisió, velocitat lectora i comprensió lectora.

10- Com mesureu que els alumnes amb dislèxia van assolint l'habilitat en consciència fonològica?

Hi ha algun test més estandarditzat com ara el PECO que permet veure si està en el nivell que tocaria o bé saber si té habilitats o no i si les va assolint però sinó a partir d'activitats que utilitzem normalment veiem si van progressant o no. Jo ho registro amb una rúbrica per apuntar les activitats que faig, i com progressa a partir d'observacions que m'anoto.

3. Eines per mesurar l'evolució

11- Cada quant de temps reviseu les millores amb el registre?

Quan veus els nens de forma setmanal normalment ja vas veient si fa avenços o no amb la consciència fonològica i veus què és el que s'ha de treballar més o menys de forma intensiva. Tot i així, cada trimestre està bé fer-hi una revisió.

12- Coneixeu alguna eina universal per fer-ho?

Que jo conegui hi ha el PECO, un test que existeix en llengua catalana i que permet situar als infants en el seu desenvolupament de consciència fonològica. Tot i així, hi manquen algunes parts que s'haurien de valorar. Si no recordo malament crec que la consciència de rima no s'avalua. Per altra banda, sí que s'avalua en el DST-J juntament amb la segmentació fonèmica. Per tant, un únic test que sigui capaç d'avaluar totes les àrees de la CF no el conec. S'haurien d'agafar parts de diferents test.

13- Us acostumeu a coordinar amb els centres per contrastar l'evolució? Cada quant?

Sí, normalment al mes de començar el curs sempre fem un contacte amb els tutors/es. Aquí és quan preguntem sobre el desenvolupament dels infants a nivell d'aprenentatges, en el cas de la dislèxia, ens centrem en la consciència fonològica, la lectura, l'escriptura i en algun cop en els processos matemàtics. Quan són més petits sí que des de les escoles incideixen més en la CF però quan ja són més grans ja no es dona tant d'èmfasi ja que els objectius ja són uns altres. Un cop fet el primer contacte, és important tenir un contacte estret amb els tutors/es les vegades que siguin necessàries per veure'n l'evolució.

TANCAMENT I AGRAÏMENTS

ANNEX N 07

ENTREVISTA A LES PROFESSIONALS EXPERTES (L2)

Dades personals

Edat: 28 anys

Sexe: Dona

Estudis: Graduada en Logopèdia

Professió: Logopeda

1. Consciència fonològica i beneficis en la reeducació de nens/es amb dislèxia:

1- Quants anys fa que et dediques a la reeducació?

Fa aproximadament 4 anys.

2- Creus que és important la consciència fonològica? Per què?

Sí, ja que la consciència fonològica implica la base de l'aprenentatge lectoescriptor i, alhora, davant d'unes dificultats específiques en aquest aprenentatge de la lectura i l'escriptura també estableix la base del treball de reeducació d'aquests processos. A més, existeix evidència científica que avala que les intervencions basades en la consciència fonològica milloren l'aprenentatge lector.

3- Quines són les etapes o edats on es pot treballar la consciència fonològica? Per què?

La consciència fonològica implica el primer nivell d'intervenció en la reeducació dels processos lectoescriptors. El treball centrat en la consciència fonològica es pot dur a terme des de finals d'Educació Infantil (P-5) fins a l'Educació Primària (5è – 6è), sempre en funció del cas i les dificultats que haguem de treballar.

4- Quins beneficis té treballar la consciència fonològica en educació infantil?

L'inici d'aquest treball en edats primerenques beneficiarà l'aprenentatge de la lectoescriptura ja que estableix la base del processament fonològic, necessari per a l'adquisició de les habilitats lectores.

5- Consideres que actualment es treballa poc a les escoles?

Poc a poc les escoles van incorporant el treball de consciència fonològica a l'etapa d'Educació Infantil per poder iniciar l'aprenentatge lectoescriptor. Aquest canvi i incorporació d'aquesta metodologia a les escoles ve recolzat per les darreres evidències científiques, on es considera que treballar el processament fonològic comportarà una millor habilitat per a l'adquisició de la lectura.

2. Activitats:

- 6- Amb nens i nenes que tenen dislèxia, utilitzeu activitats de consciència fonològica durant la reeducació?

Sí, en funció del perfil d'habilitats, les dificultats lectoescriptures i l'edat cronològica del nen/a, es programa una seqüència d'objectius d'intervenció per a l'abordatge terapèutic. Sovint, sobretot en edats inicials, és necessari haver de treballar les habilitats de consciència fonològica.

- 7- Quins beneficis proporciona treballar la consciència fonològica amb els nens /es amb dislèxia?

Incorporar el treball en consciència fonològica millora notablement l'habilitat prèvia per l'adquisició de la lectura i l'escriptura. Fer exercicis de consciència fonològica incentiva l'habilitat de manipular grafemes i fonemes mentalment, i fa que s'hi fixin més amb les paraules, que les separin per síl·labes, que es parin a pensar quines grafies i sons té aquella paraula, es treballa bàsicament en allò que a ells els i costa, es fa com un joc, fet que té múltiples beneficis, però el més important és que s'hi fixen més en les paraules, enriquint l'ortografia, el lèxic, l'atenció i la lectura.

- 8- Quines activitats són les que més utilitzeu per treballar la consciència fonològica?

Buscar paraules que comencin, tinguin o acabin en un determinat so o síl·laba; comptabilitzar el nombre de fonemes d'una paraula o bé buscar paraules que continguin un determinat nombre de fonemes; dir el so que ocupa una determinada posició fonèmica dins d'una paraula; transformar paraules, és a dir, substituir, ometre o afegir fonemes a les paraules per crear-ne de noves; identificar un so dins d'una paraula; treballar amb rimes...

- 9- En totes les sessions de reeducació en dislèxia, feu activitats de consciència fonològica?

Sí, sobretot en etapes inicials.

- 10- Com mesureu que els alumnes amb dislèxia van assolint l'habilitat en consciència fonològica?

De moment utilitzo mesures més subjectives, mitjançant registres individuals de seguiment.

3. Eines per mesurar l'evolució

- 11- Cada quant de temps reviseu les millores amb el registre?

Almenys cada trimestre s'avalua l'evolució i es realitza una coordinació amb la família i l'escola.

- 12- Coneixeu alguna eina universal per fer-ho?

No. De fet en les especialitzacions sempre parlen de la importància de les activitats, de com treballar-ho, dels passos i els processos, però no hi ha cap part que anomenin eines universals, ara que ho has dit buscaré informació.

13- Us acostumeu a coordinar amb els centres per contrastar l'evolució? Cada quant?

Sí, és important poder establir coordinació fluida i freqüent amb la família i amb l'escola, per poder reforçar des de tots els contextos els aspectes treballats i marcats en els objectius terapèutics. De fet, aquest treball és molt enriquidor tant per nosaltres com a professionals, com per la família com per l'alumne /a, la triangulació d'informació és molt important.

TANCAMENT I AGRAÏMENTS